

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

BERÄTTELSE FRÅN FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET

Om verksamheten i den parlamentariska
församlingen 2018

BERÄTTELSE FRÅN FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET

om verksamheten i den parlamentariska
församlingen 2018

Parlamentariska församlingens sessioner i Strasbourg 2018

första delsessionen 22 - 26.1.2018

andra delsessionen 23 - 27.4.2018

tredje delsessionen 25 - 29.6.2018

fjärde delsessionen 8 - 12.10.2018

Ständiga utskottets sammanträden

Paris 16.3.2018

Zagreb 1.6.2018

Helsingfors 23.11.2018

HELSINGFORS 2019

ISSN 1235-1873

FINLANDS DELEGATION

I EUROPARÅDET

Till Riksdagen

I enlighet med 4 § i lagen den 28 april 1989 om Finlands delegation i Europarådet överlämnar Finlands delegation i Europarådet vördsamt till riksdagen sin berättelse om den parlamentariska församlingens verksamhet under sessionen 2018.

Helsingfors, 18 januari 2019

På delegationens vägnar

Maria Guzenina

ordförande

Gunilla Carlander

sekreterare

Innehåll

1 Sammanfattning.....	4
2 Finlands delegations verksamhet.....	7
3 Utmaningar för församlingens verksamhet.....	10
3.1 Organisationens ekonomiska svårigheter.....	10
3.2 Stadgeändringar för att utveckla församlingens verksamhet.....	11
3.3 Korruptionsundersökning och precisering av etiska regelverk.....	11
4 De mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen och demokratin.....	13
4.1 Översyn och uppföljning av de europeiska regelverken.....	13
4.1.1 Uppdatering av människorättsnormer.....	13
4.1.2 Tolkningar av rättsliga förpliktelser.....	15
4.1.3 Övervakning av rättsliga förpliktelser.....	18
4.2 Yttrandefrihet.....	19
4.3 Migration, flyktingskap och integration.....	20
4.4 Motverkande av terrorism och radikaliseringsprincipen.....	21
4.5 Familjer, barn och ickediskrimineringsprincipen.....	22
4.6 Idrott, kultur och miljö.....	25
5 Uppföljning av medlemsåtaganden.....	27
5.1 Allmänt.....	27
5.2 Bosnien och Hercegovina.....	28
5.3 Val och valövervakning.....	29
5.4 Följderna av kriget i Ukraina.....	31
6 Samarbete med länder i Medelhavsområdet.....	33
BILAGOR	
1. Finlands delegation i Europarådet.....	35
2. Delegationens representation i utskotten.....	37
3. Dokument godkända av Europarådets parlamentariska församling 2018.....	39
3.1 Resolutioner.....	39
3.2 Rekommendationer.....	41
4. Europarådets parlamentariska församlings gästtalare 2018.....	43
5. Europarådets medlemsstater.....	44

1 Sammanfattning

Europarådet har en viktig roll när det gäller att främja dialogen mellan politiska beslutsfattare och skapa övergripande europeiska regelverk. Organisationen har de senaste åren stått inför allvarliga interna och externa utmaningar. Det råder ett samband mellan de politiska, ekonomiska och institutionella utmaningarna. Likgiltigheten för de grundläggande europeiska värdena har ökat, inte bara i Europarådets konstituerande medlemsstater utan också i många EU-länder. Bland de interna utmaningarna kan nämnas de korrupsionsanklagelser som framförts i församlingen, ordförandens forcerade avgång 2017, den långvariga resursbristen samt Rysslands beslut att inte delta i församlingens verksamhet. Organisationen står nu inför problem som sammanhänger med organisationens ekonomiska situation, församlingens och ministerkommitténs befogenheter visavi ett medlemslands rätt att delta i församlingens arbete och begränsning av den rätten (godkännande av nationella parlamentariska delegationers fullmakter) samt med kraven på att skärpa de etiska reglerna och åtgärderna mot korruption.

Församlingen har i flera rapporter under året uttryckt oro över demokratins tillstånd och utveckling i Europa. Församlingen granskar hur medlemsstaterna lever upp till medlemsförpliktelserna, både landsvis och tematiskt. På granskningsutskottets agenda fanns i slutet av 2018 samma tio medlemsländer som föregående år (Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien, Ryssland, Serbien, Turkiet, Ryssland och Ukraina). Därutöver var tre länder (Bulgarien, Montenegro och Makedonien) föremål för s.k. efterhandsgranskning (eng. *post-monitoring*). I ett antal tematiska rapporter behandlas dessutom utmaningar som avser de mänskliga rättigheterna och demokratiprinciperna. Utskottets granskning omfattar uppföljning av mekanismerna för konventionernas efterlevnad och ett intensivt samarbete med Europarådets expertorgan, exempelvis Venedigkommissionen, samt valövervakning.

En demokrati bygger på väljarnas förtroende för de parlamentariska institutionernas verksamhet och på alla befolkningsgruppers möjligheter att på olika förvaltningsnivåer välja sina representanter till parlamentariska organ. I församlingens verktygslåda ingår också övervakning av parlaments- och presidentval i länder som är upptagna på granskningsutskottets agenda. Under verksamhetsåret har församlingen övervakat presidentvalen i Azerbajdzjan, Montenegro, Turkiet och Georgien samt parlamentsvalen i Bosnien och Hercegovina och i Armenien.

Under verksamhetsåret har församlingen fortsatt att följa situationen i Ukraina. Till följd av annekteringen av Krim år 2014 och krigssituationen i östra Ukraina är över fyra miljoner människor i behov av humanitär hjälp. Församlingens rapport om saken är en uppföljning av tidigare rekommendationer som behandlar olika aspekter på den humanitära situationen i Ukraina (exempelvis interna flyktingar samt försvunna/fängslade personer). Särskilt bekymmersam är situationen i Luhansk och Donetsk. Vid junisessionen fördes en brådskande diskussion med temat ukrainska medborgare som Ryska federationen tagit som politiska fångar. I sin rapport fördömer församlingen annekteringen av Krim och uttrycker sin oro för den försämrade människorättssituationen i området. Församlingen är dessutom oroad över den bristande respekten för maktfördelningsprinciperna, rättsväsendets oberoende och de grundläggande rättigheterna i Polen. En rapport om de demokratiska institutionernas verksamhet i Polen ska tas upp på församlingens föredragningslista i början av 2019.

Europarådets primära uppgift är att trygga och utveckla de mänskliga rättigheterna, pluralistisk demokrati och rättsstatsprincipen. Den parlamentariska församlingen följer hur de gällande normerna efterlevs och tar också initiativ till nya regelverk. Församlingen har under verksamhetsåret granskat juristernas roll som garantier för rättssäkerheten samt med avseende på förverkligandet av individens rättigheter, och föreslagit en konvention om juristyrket.

Församlingen har konsekvent förordat åtgärder som syftar till att förbättra Europadomstolens förmåga att arbeta effektivare och mera balanserat. Ministerkommittén uppmanas att fokusera på åtgärder för utredning av orsakerna till ärendeanhopningen och metoder för att effektivisera efterlevnaden av Europadomstolens beslut på det nationella planet. Församlingen tog under verksamhetsåret också ställning till ministerkommitténs deklARATION om utveckling av Europeiska människorättskonventionen och till frågan om avvikelse från konventionsförpliktelse vid nödläge. Enligt människorättskonventionen är det under vissa förutsättningar tillåtet att vid nödläge göra avvikelse från en konventionsförpliktelse. Europarådets generalsekreterare Thorbjørn Jagland har uppmanats göra en utredning om ikraftvarande utlysningar om nödläge och hur respektive lands lagstiftning garanterar ett effektivt genomförande av människorättskonventionen. Generalsekreteraren ska föra en dialog med länderna i fråga för att upphäva nödläget och begränsa användningen av undantag vid nödläge.

Flera övervakningsmekanismer har skapats för uppföljning av efterlevnaden av Europarådets och FN:s människorättskonventioner. Dessa ska resultera i rapportering om konventionsparternas agerande med avseende på människorättsförpliktelse. Församlingen tog ställning till beslut som innebär utmaningar för genomförandet av de internationella författningar och uppföljningsmekanismer som skyddar de mänskliga rättigheterna. I en rapport om Europarådets och FN:s människorättsobservatörers tillträde till medlemsländer, inklusive s.k. gråzoner, understryker församlingen att parterna själva har godkänt observatörernas mandat och att de är skyldiga att ge observatörerna tillträde också till omtvistade områden samt till områden som de facto är annekterade.

Rätten att delta i fredliga sammankomster hör, i likhet med föreningsfriheten, till de viktigaste demokratiska principerna. Församlingen har i flera år uttryckt sin oro för vissa medlemsländers lagstiftning, som gått ut på att begränsa frivilligorganisationernas verksamhet. Församlingen har uppmanat ministerkommittén att utarbeta anvisningar om utländsk finansiering av frivilligorganisationer och en mekanism som gör det möjligt att följa upp mötes- och föreningsfriheten i medlemsländerna.

Det rådande världsläget har lett till krismedvetenhet och det talas allt oftare om demokratins kris. Valpåverkan, troll, hybridhot och falska nyheter hotar de mänskliga rättigheterna och demokratins grundprinciper. Internets och sociala medias allt större roll i vardagslivet innebär att traditionella media måste konkurrera om rollen som medborgarnas primära källor. Dessa frågor behandlas i rapporter och ställningstaganden om journalisternas status, skyddande av redaktionell integritet och människorättsförsvare samt i en rapport om de rättsliga utmaningar som hybridkrig innebär för människorättsrelaterade förpliktelser. Staterna konfronteras allt oftare med begreppet "hybridkrig" som utöver militära aktioner inbegriper också andra fientliga handlingar, exempelvis cyberattacker och desinformationskampanjer genom förmedling av sociala media och nätverk. Den internationella forskningen och samarbetet med internationella organisationer måste effektiviseras för att enligt bästa praxis avvärja de hot som hybridkrig innebär, med respekt för de mänskliga rättigheterna. Som ett effektivt sätt att bekämpa organiserad brottslighet lyfter församlingen fram konfiskering av olagliga tillgångar.

Stängda gränser har gjort det svårt för stora flyktinggrupper att ta sig in i Europa, men problemet kvarstår. Eftersom det blivit svårare att ta sig in i Europa har rutterna blivit allt farligare, vilket utnyttjas av människosmugglare. I många länder har det också blivit svårare att söka asyl. Församlingen ser med oro på utvecklingen och lägger i sina ställningstaganden fram olika förslag till underlättande av situationen.

Under verksamhetsåret har församlingen fört diskussioner och fattat beslut om de terrordåd och -hot som drabbat flera medlemsländer. Detta har fått många länder att skärpa sin lagstiftning och att i vissa fall vidta åtgärder som eventuellt stått i konflikt med människorättsåtagandena. Församlingen betonar att terrorism inte är en ideologi utan ett handlings sätt. När man motarbetar terrorism och radikaliserings är det viktigt att förstå bakgrunden till terroristernas propaganda och att vidta trovärdiga motåtgärder.

Populism och hårdare attityder kommer till synes också i familjepolitiken. I vissa medlemsländer utgör den konservativa synen på familjedefinitionen ett hinder för jämlikhet. Trots att det skett en hel del framsteg blir också HBTQI-personer lidande av de hårdare attityderna. I vissa medlemsländer utsätts de till och med för förföljelse och misshandel. Församlingen har i flera resolutioner och rekommendationer erinrat om det ovillkorliga icke-diskrimineringskravet, oberoende av om det är fråga om barn, familjer, kvinnor, män, sexuella minoriteter, personer med funktionshinder eller sjuka personer.

År 2018 behandlade församlingen 81 rapporter och godkände 55 ställningstaganden i organisationsrelaterade frågor samt 28 rekommendationer som var riktade till ministerkommittén.

I november 2018 övertog Finland ordförandeskapet i Europarådet. Under ordförandeskapet kommer Finland att fokusera på tre teman, dvs. förstärkning av systemet för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, stöd för jämställdhet och kvinnors rättigheter, öppenhet och delaktighet samt på ungdomar och förebyggande av radikaliserings. Ministerkommitténs ordförande utrikesminister Timo Soini presenterade den 23 november 2018 programmet för ordförandeskapet i samband med ständiga utskottets möte i Helsingfors. Utrikesminister Soini kommer att vid sessionerna i januari och april 2019 rapportera till församlingen om ordförandeskapets resultat och han svarar då också på parlamentariskernas frågor.

Den parlamentariska församlingen beslöt i april 2014 att begränsa Rysslands parlamentariska delegations verksamhet. Detta ledde efter många förvecklingar till att Ryssland åren 2016, 2017 och 2018 inte lämnade in sin delegations fullmakter. I slutet av år 2018 hade Ryssland lämnat två tredjedelar av 2017 års och hela 2018 års medlemsavgift obetald. Landet var därmed skyldigt Europarådet sammanlagt 58 miljoner euro med ränta. För jämförelsens skull är Finlands årliga betalningsrat ca 3,5 miljoner euro. Församlingen har förutsatt att ministerkommittén kräver att Ryssland respekterar sina medlemsförpliktelser inklusive beträffande betalningarna. Om en medlemsstat inte uppfyller sina ekonomiska förpliktelser gentemot organisationen, kan ministerkommittén enligt artikel 9 i stadgan för Europarådet vidta åtgärder samt utfärda eventuella motåtgärder. Tolkningen av bestämmelsen preciserades 1994 så att artikel 9 ska tillämpas i fråga om ett medlemsland som i två år har lämnat hela eller en betydande del av sin medlemsavgift obetald. I Rysslands fall utgår tidsfristen i juni 2019. Församlingen har under berättelseåret uppmanat ministerkommittén att omvärdera 1994 års beslut om tillämpningen av artikel 9 samt att förnya finansieringsreglerna för att trygga organisationens verksamhet.

Finlands ordförandeskap upphör i samband med utrikesministermötet som i maj 2019 ordnas i Helsingfors. Frankrike, som är ett av Europarådets konstituerande medlemsländer, får ta över de återstående problemen.

2 Finlands delegations verksamhet

Under verksamhetsåret sammanträdde Finlands delegation 13 gånger. Delegationen deltog även aktivt i församlingens sessioner samt, enligt den avtalade arbetsfördelningen, i utskottens arbete och i många valobservationsuppdrag.

Efter att ledamot Susanna Huovinen (sd) lämnat riksdagen utsågs i maj 2018 ledamot Jutta Urpilainen (sd) till ny ersättare i delegationen. Urpilainen är ersättare i politiska utskottet och i utskottet för migration samt medlem i underutskottet för Mellanöstern.

Med anledning av Finlands ordförandeskap i Europarådet har delegationens ordförande Maria Guzenina (sd) under verksamhetsåret varit medlem i den parlamentariska församlingens presidium. Ordförande Guzenina har även fortsatt i uppdraget som andra rapportör för Serbien. En preliminär landrapport om Serbien blev klar i januari 2018 och sändes för kommentar till Serbien, som svarade i juni 2018. Den fortsatta beredningen av rapporten har avancerat så långt att rapporten kommer att behandlas i församlingen i början av 2019.

Delegationsmedlem Anne Kalmari (cent) har varit vice ordförande i underutskottet för social- och hälsovårdsfrågor och hållbar utveckling, ersättare Petri Honkonen (cent) har varit ordförande för underutskottet för medier och informationssamhället och ersättare Olli-Poika Parviainen (gröna) har varit vice ordförande för underutskottet för funktionsnedsättning och inkludering. Delegationsmedlem Tom Packalén (saf) deltog i april 2018 i övervakningen av presidentvalet i Azerbajdzjan.

De regelbundna kontakterna med utrikesministeriet och Finlands ständiga representant har fortsatt. Ambassadör Satu Mattila-Budich har vid sessionerna i Strasbourg presenterat översikter över ministerkommitténs verksamhet. Utrikesministeriets statssekreterare Matti Anttonen och politiska avdelningens representanter Jukka Salovaara, Nina Nordström och Merja Lahtinen har dessutom deltagit i delegationens möten under året. Under mötena diskuterades Finlands ordförandeskap i ministerkommittén 21.11.2018-17.5.2019 samt Finlands utrikespolitiska lednings eventuella deltagande i församlingens sessioner under ordförandeskapet. I samband med det offentliga diskussionsmöte som utrikesminister Soini öppnade den 19 april 2018 diskuterades Finlands målsättningar och prioriteringar under ordförandeskapet. Utrikesministern överlämnade i april 2018 till riksdagens utrikesutskott en promemoria om Finlands kommande ordförandeskap.

Europeiska unionens ambassadör i Europarådet Jari Vilén framförde till delegationen, i samband med sessionerna i början av året, sina synpunkter på organisationens tillstånd från EU:s synpunkt. Vilén lämnade sitt EU-uppdrag sommaren 2018.

Ordförande Maria Guzenina (sd) och vice ordförande Sirkka-Liisa Anttila (cent) deltog turvis i församlingens ad hoc -arbetsgrupps möten där man beredde förslag till utveckling av församlingens verksamhet och de stadgeändringar som detta förutsatte. Arbetsgruppen bad om de nationella delegationernas synpunkter på processen. Finlands delegation underströk i sitt yttrande vikten av att trygga församlingens oberoende samt bevara dess autonoma ställning och pluralistiska karaktär. Alla medlemsländer måste respektera sina medlemsåtaganden. Europadomstolens oberoende måste säkerställas.

I februari besökte kultur- och utbildningsutskottets rapportör Constantinou Efstathiou (Cypern, SOC) Finland och bekantade sig med Finlands erfarenheter av den digitala tidsålderns utbildning och lärometoder. Besöket horde ihop med Efstathiou's kommande rapport Reshaping the role of education for "digital citizens".

På våren ordnades två möten med Finlands delegation i Europarådets kongress för kommunala och regionala organ (CLRAE) under ledning av Pia Kauma. Under mötena diskuterades Europarådets aktuella utmaningar och förberedelserna inför Finlands ordförandeskap. Kongressen för kommunala och regionala organ (CLRAE) är ett organ som består av medlemsländernas regionala och kommunala representanter och

vars huvudsakliga syfte är att förstärka och främja de regionala myndigheternas politiska, administrativa och ekonomiska självstyrelse. Kongressen består av förtroendevalda eller personer som är direkt ansvariga inför förtroendevalda organ. Finlands delegation består av fem ordinarie medlemmar och fem ersättare.

Finlands delegation och ett konsortium av internationella frivilligorganisationer ordnade den 21 juni 2018 i Strasbourg ett miniseminarium om FN:s resolution 1325. Öppningsanförandet hölls av vice ordföranden för Finlands delegation Sirkka-Liisa Anttila (cent) som erinrade om att man inte kan bygga en hållbar fred om kvinnor inte får delta i fredsförhandlingarna. Kvinnor ska betraktas som aktiva konfliktlösare, inte som passiva konfliktoffer. Anttila hänvisade också till den rapport som riksdagsledamot Krista Kiuru (sd) överlämnade till Europarådet 2010 och i vilken understryks vikten av att könsaspekten integreras i fredsmedling och fredsprocesser. Anttila berättade också att Finland är en av de första stater som upprättat ett nationellt 1325-handlingsprogram och att genomförandet av programmet främjar det öppna 1325-nätverket. I seminariet deltog bland annat FN:s förra undergeneralsekreterare och höga representant Anwarul Chowdhury som tagit initiativ till 1325-reslutitionen.

De nordiska och de baltiska länderna har regelbundet hållit kontakt och fört diskussioner med varandra. NB8-ländernas delegationer har regelbundet träffats varje sessionsveckas måndag för att diskutera rapporterna på agendan. Syftet med mötena har inte varit att åstadkomma gemensamma deklARATIONER eller ställningstaganden och diskussionerna har visat att länderna har divergerande synpunkter och prioriteringar i fråga om de ärenden som Europarådet behandlar. Danmark ordnade i juni ett traditionellt kvällsmöte för de nordiska delegationerna.

Under ett möte mellan delegationen och republikens president Sauli Niinistö den 19 september 2018 diskuterades aktuella frågor och utmaningar.

Ersättare Petri Honkonen (cent) fortsatte arbeta med sin rapport om offentliga medias roll för att motarbeta falska nyheter och propaganda. Den 25 oktober 2018 gjorde han ett fact finding -besök i London. Rapporten behandlar bland annat god praxis som tillämpas av offentliga media i Europarådets medlemsländer. I London bekantade sig Honkonen med BBC:s metoder för att motarbeta falska nyheter. Han träffade också medlemmar av Storbritanniens delegation i Europarådet och ordföranden för parlamentets medieutskott. I Finland har Honkonen bekantat sig med YLE:s verksamhet. Rapporten ska behandlas vid församlingens januarsession 2019.

Delegationens ordförande Guzenina och vice ordförande Anttila deltog den 8 november 2018 i ett möte med riksdagens talman Paula Risikko och Europarådets generalsekreterare Thorbjørn Jagland. Mötet hade samband med Finlands kommande ordförandeskap. Under mötet diskuterades organisationens exceptionellt svåra situation. Generalsekreterare Jaglands andra mandatperiod upphör hösten 2019. Medlemsländernas regeringar ska nominera kandidater för generalsekreterarposten senast den 10 januari 2019. Församlingen väljer ny generalsekreterare vid junisessionen 2019. Den nya generalsekreterarens mandatperiod börjar den 1 oktober 2019.

I anslutning till ordförandeskapet ordnades i Helsingfors den 22 och 23 november 2018 ett möte mellan församlingens presidium och det ständiga utskottet. I det sammanhanget sammanträdde också ordförandena för församlingens politiska grupper (eng. Presidential Committee).

Vid det ständiga utskottets möte hölls anföranden av riksdagens talman Paula Risikko och utrikesminister Timo Soini (blå). Soini redogjorde för programmet under Finlands ordförandeskap. I sitt öppningsanförande betonade talman Risikko kraftfullt vikten av de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstaten. "Våra gemensamma europeiska värden står inför såväl inom- som utomeuropeiska hot. De mänskliga rättigheterna undertrycks och rättsstaten smulas sönder. Populism, hatretorik och lögn leder till en farlig polarisering som i värsta fall hotar kärnan i vår demokrati. Alla försök att så split mellan oss måste leda till att vi med allt större beslutsamhet försvarar våra gemensamma värden."

Utrikesminister Timo Soini (blå) gav parlamentarikerna en redogörelse för målsättningarna under Finlands ordförandeskap och diskuterade dem med ledamöterna. Som prioriteringar under Finlands ordförandeskap nämnde han förstärkning av systemet för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, stöd för jämställdhet och kvinnors rättigheter, öppenhet och delaktighet samt ungdomar och förebyggande av radikalisering

Under mötet diskuterades också bland annat förstärkning av teckenspråkens ställning i Europa. I det sammanhanget uppträdde den finländska teckenspråkiga rapartisten Signmark för mötespubliken. Under mötet offentliggjordes också #NotinMyParliament -kampanjen som syftar till att bekämpa sexuella trakasserier i parlamenten. Kampanjen inleddes av ordföranden för den parlamentariska församlingen Liliane Maury Pasquier och talman Risikko.

Församlingens ordförande Liliane Maury Pasquier (Schweiz, SOC) besökte dessutom riksdagens utrikesutskott, träffade justitieministeriets kanslichef Pekka Timonen, representanter för Människorättscentret och för Föreningen för mödra- och skyddshem. Riksdagsledamot Erkki Tuomioja (sd) stod värd för en lunch med temat de nordiska länderna och de demokratiska utmaningarna i Europa. I diskussionen deltog riksdagsledamot Wille Rydman (saml) i egenskap av medlem i nordiska rådets presidium.

Finlands medlem i Europarådets kommitté mot tortyr (CPT) Jari Pirjolas mandat går ut den 19 december 2019. Europarådsdelegationen fick med anledning därav i uppdrag att senast den 4 januari 2019 för församlingen lägga fram en lista med tre namn på medlemskandidater. Delegationen har vanligen nominerat kandidater i ett öppet förfarande och så skedde också detta år. Av de 24 sökandena var åtta kvinnor och 16 män. Sex sökande kallades till intervju. Delegationen fattade beslut om de tre kandidaterna vid sitt möte den 18 december 2019 och delgav församlingens sekretariat sitt beslut.

3 Utmaningar för församlingens verksamhet

Europarådet fyller 70 år 2019. Europarådets syfte är att skapa bättre kontakt mellan medlemsstaterna i syfte att trygga och tillgodose de mänskliga rättigheterna och demokratin samt rättsstats- och legalitetsprincipen. Europarådet har en viktig roll både som skapare av gemensamma europeiska rättsnormer och som främjare av dialogen mellan de politiska beslutsfattarna.

Organisationen har under de senaste åren ställts inför allvarliga interna och externa utmaningar. Det råder ett samband mellan de politiska, ekonomiska och institutionella utmaningarna. Likgiltigheten för de grundläggande europeiska värdena har ökat i organisationens konstituerande stater och i EU:s medlemsstater. Bland de interna utmaningarna kan nämnas de korrupsionsanklagelser som framförts i församlingen, ordförandens forcerade avgång 2017, de knappa resurserna som redan länge varit ett problem samt Rysslands beslut att inte delta i församlingens verksamhet.

Organisationen står nu inför problem som sammanhänger med organisationens ekonomiska situation, med församlingens och ministerkommitténs befogenheter visavi ett medlemslands rätt att delta i församlingens arbete och begränsning av den rätten (godkännande av nationella parlamentariska delegationers fullmakter) samt med kraven på att skärpa de etiska reglerna och åtgärderna mot korruption.

3.1 Organisationens ekonomiska svårigheter

Den parlamentariska församlingen beslöt i april 2014 att begränsa den ryska delegationens verksamhet. Detta ledde efter många förvecklingar till att Ryssland åren 2017 och 2018 lämnade sina medlemsavgifter obetalda. Enligt stadgan för Europarådet ska ministerkommittén besluta om reglerna för den interna organisationen, inklusive ekonomiförvaltningen (artikel 16). Europarådets budget uppgår till sammanlagt cirka 316 miljoner euro, varav den parlamentariska församlingens utgiftspost är cirka 15,8 miljoner euro. Om en medlemsstat inte uppfyller sina ekonomiska förpliktelser kan ministerkommittén enligt artikel 9 vidta åtgärder. Det finns inget prejudikat i fråga om tillämpningen av artikel 9 men enligt det beslut som ministerkommittén 1994 fattade om tolkningen av artikeln kan den tidigast i juli 2019 ta ställning till tillämpningen av artikeln på Ryssland. Församlingen godkände på våren rekommendation 2124 (2018) där den uppmanade ministerkommittén att ompröva 1994 års beslut om tillämpning av artikel 9 samt att revidera finansieringsreglerna i syfte att trygga organisationens verksamhet. Församlingen har förutsatt att ministerkommittén kräver att Ryssland respekterar sina medlemsförpliktelser.

Ryssland är ett så kallat stort betalarland. I slutet av 2018 hade Ryssland lämnat två tredjedelar av sin medlemsavgift för 2017 och hela sin avgift för år 2018 obetald. Landet var därmed skyldigt Europarådet sammanlagt 58 miljoner euro med ränta. (Finlands årliga medlemsavgift till Europarådet är cirka 3,5 miljoner euro).

Turkiets beslut att återgå till sin ordinarie betalarroll har ökat trycket på församlingen att vidta drastiska sparåtgärder. Enligt resolution 2208 (2018) ströks det turkiska språket som ett av församlingens arbetsspråk. Dessutom har församlingen uppmanat ministerkommittén att ompröva det beslut från år 2015 varmed medlemsantalet i Turkiets parlamentariska delegation ökades, vilket ledde till att Turkiet blev ett stort betalarland (rekommendation 2124 (2018)).

3.2 Stadgeändringar för att utveckla församlingens verksamhet

Församlingen tillsatte våren 2018 en ad hoc -arbetsgrupp med uppgift att för presidiet lägga fram rekommendationer om utveckling av församlingens verksamhet. Ordförande Guzenina och vice ordförande Anttila deltog turvis i ad hoc -arbetsgruppens sammanträden. Arbetsgruppen bad de nationella delegationerna om synpunkter på hur verksamheten kunde förbättras. Finlands delegation underströk i sitt yttrande till arbetsgruppen vikten av att trygga församlingens oberoende och autonoma ställning samt bevarandet av dess pluralistiska karaktär. Alla medlemsländer måste respektera medlemsförpliktelserna. Europadomstolens oberoende måste tryggas. Församlingens presidium godkände i juni ad hoc -arbetsgruppens tolv förslag till revidering av församlingens verksamhet och gav stadgekommittén i uppdrag att utarbeta förslag inför oktobersessionen. De viktigaste förslagen till stadgeändringar gäller godkännande av fullmakter och begränsning av rösträtten. Stadgekommitténs rapport och ändringsförslag behandlades under oktobersessionen. Enligt kommitténs ändringsförslag ska möjligheten att bestrida fullmakter och begränsa deltagandeformer på sakliga skäl bevaras, men villkoren ska stramas åt. Begränsning av deltagarrätten kommer inte att begränsa delegationernas rätt att delta i val av bland annat generalsekreterare, domare och människorättskommissionär. Stadgeändringar ska godkännas med två tredjedels majoritet av de avgivna rösterna. Efter en livlig plenumdebatt föll rösterna 99-79-16 för att återremittera rapporten till stadgekommittén. Behandlingen fortsätter 2019.

3.3 Korruptionsundersökning och precisering av etiska regelverk

Som en reaktion på de korruptionsmisstankar som framkommit uppdaterade församlingen 2017 års anvisningar om undersökning av bland annat korruptionsmisstankar och skärpte lobbingsreglerna samt godkände en ny bestämmelse som gör det möjligt att avskeda organisationens högsta representanter. Våren 2017 tillsatte församlingen en oberoende undersökningskommission (IBAC) för att utreda korruptionsanklagelserna. Kommissionen bestod av tre domare (sir Nicolas Braza, Storbritannien, Elisabeth Fura, Sverige, och Jean-Louis Bruguière, Frankrike). Rapporten publicerades i april 2018 i sin helhet på församlingens webbplats (assembly.coe.int). Församlingens stadgekommitté ordnade därefter diskussionsmöten med de personer som nämns i rapporten, varefter kommittén fattade beslut om personerna i fråga. I rapporten förekommer namnet på en före detta medlem av Finlands delegation. Jaakko Laakso var medlem i Finlands delegation 1991-2003 och ersättare 2007-2011. Laakso var i tio år ordförande för församlingens vänstergrupp (Unified European Left). I juni 2003 beviljade församlingen Laakso status som hedersmedlem (Honorary Member).

Resolutionen innehöll en till de nationella parlamenten (samt till regeringarna och de politiska partierna) riktad uppmaning att ta del av rapporten och vid behov vidta åtgärder samt att före utgången av 2018 rapportera om eventuella åtgärder. Riksdagens talman svarade församlingens president i oktober 2018. I svaret konstateras det att riksdagen inte har gett någon separat rapport och inte heller har förutsatts ge en sådan rapport. Jaakko Laakso hade vid tidpunkten för de händelser som beskrivs i rapporten som upprättats av Europarådets oberoende utredningsorgan inte längre status som riksdagsledamot. Riksdagen har således inte behörighet att i detta eller i andra avseenden befatta sig med Laaksos agerande i Europarådet eller att i övrigt vidta åtgärder som gäller honom.

Utöver utredningen godkände församlingen i april resolution 2216 (2018) dok. 14540) där församlingen mot bakgrund av det oberoende utredningsorganets (IBAC) korruptionsavslöjanden aviserar en nolltoleranspolitik mot korruption. IBAC-rapporten avslöjar att Azerbajdzjan har gjort sig skyldigt till korruption men församlingen konstaterar att motsvarande förfaranden kan förekomma också på annat håll. Samtidigt uppmanar församlingen stadgekommittén att revidera och justera uppföranderegler och

-koderna. Den uppmanar samtidigt de politiska grupperna att se över bland annat utnämningförfarandena. Med hänvisning till avslöjandena om enskilda medlemmars och före detta medlemmars åtgärder uppmanar församlingen stadgekommittén att vidta de åtgärder som uppförandekoderna förutsätter samt de politiska grupperna, nationella parlamenten, regeringarna och politiska partierna att vidta behövliga åtgärder.

I sin rekommendation 2128 (2018) uppmanar församlingen ministerkommittén att stödja församlingens åtgärder och påpekar att förfaranden som innebär korruption sannolikt förekommer också på annat håll.

4 De mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen och demokratin

4.1 Översyn och uppföljning av de europeiska regelverken

Europarådets primära uppgift är att trygga och utveckla de mänskliga rättigheterna, pluralistisk demokrati och rättsstatsprincipen. Det viktigaste redskapet i detta arbete är de bindande normerna och tillsynen över verkställigheten av dem. Den parlamentariska församlingen följer hur de är gällande och tar också initiativ till nya regelverk. Verkställigheten av Europeiska människorättsdomstolens (Europadomstolens) domar övervakas av Europarådets ministerkommitté, men den parlamentariska församlingen granskar hur medlemsstaterna lever upp till medlemsförpliktelserna, både landsvis och tematiskt.

Församlingen tog under verksamhetsåret ställning till ministerkommitténs resolution om utveckling av Europeiska människorättskonventionen och till avvikelser från konventionsförpliktelse vid nödläge (artikel 15) samt föreslog en konvention om juristyrket. Församlingen tog dessutom ställning till beslut som utmanar genomförandet av de internationella författningar och uppföljningsmekanismer som skyddar de mänskliga rättigheterna.

4.1.1 Uppdatering av människorättsnormer

Överbelastningen av Europarådets system för mänskliga rättigheter och de knappa resurserna har redan länge varit en utmaning för människorättskonventionens rättssystem. En av prioriteringarna under Danmarks ordförandeskap var att fortsätta reformen av Europadomstolen. Församlingen har konsekvent förordat åtgärder som syftar till att förbättra Europadomstolens förmåga att arbeta effektivare och mera balanserat. Församlingen har följt den diskussion som under Danmarks ordförandeskap förts inom ministerkommittén om en resolution riktad till utrikesministermötet. Församlingens ständiga utskott ordnade i det sammanhanget i mars 2018 ett diskussionsmöte med Europadomstolens president Guido Raimondi och godkände sitt ställningstagande till en fortsatt reform. Raimondi framhöll att en lösning på frågan om anhopningen av ärenden och utmaningarna är att människorättskonventionens bestämmelser och beslut effektivare efterlevs på nationell nivå och enligt den fastställda tidtabellen. I deklarationen som antagits av det ständiga utskottet uttrycks oro för vissa punkter i Danmarks deklaraionsutkast (Draft Copenhagen Declaration on the European Human Rights system in the future Europe) Samtidigt uppmanas ministerkommittén att fokusera på åtgärder för utredning av orsakerna till ärendeanhopningen och metoder för att effektivisera efterlevnaden av Europadomstolens beslut på det nationella planet.

I rekommendation 2129 (2018) konstaterar församlingen att ministerkommitténs deklaration inte i tillräcklig utsträckning befattar sig med den viktigaste orsaken till överbelastningen av människorättsystemet, dvs. konventionsländernas ovilja att effektivisera den nationella verkställigheten av Europadomstolens domar. Deklarationens förslag om en dialog mellan Europadomstolen och konventionsländerna är problematiskt. Församlingen uppmanar ministerkommittén att undvika yttranden och åtgärder som undergräver domstolens oberoende samt att uppmantra alla parter att vidta åtgärder som gör det möjligt att effektivisera efterlevnaden av Europadomstolens beslut på det nationella planet.

Europadomstolens effektivitet är också beroende av domarnas yrkesskicklighet. Domstolens domare väljs av den parlamentariska församlingen. Under verksamhetsåret upprättade underutskottet för val av domare en rapport som syftade till förbättring av valprocessens effektivitet och öppenhet. I rapporten *Val av domare till Europadomstolen för mänskliga rättigheter* (dok. 14662) konstateras valförfarandet innebära att staterna nominerar tre kandidater av vilka församlingen väljer en domare. En rådgivande panel stödjer staterna i valprocessen. Processen och kriterierna består av flera beslut och dokument som

tillkommit under 20 år. Förfarandet har lett till högklassiga domare, men det är nödvändigt att förnya processen. I resolution 2248 (2018) förutsätts ökad öppenhet och kodifiering av valkriterierna. Församlingen förutsätter därför en förstärkning av samarbetet mellan underutskottet för val av domare och den rådgivande panel som stödjer medlemsländerna. Avslagsgrunderna måste fastställas och det ska krävas enkel majoritet för ett negativt beslut. Det land vars domarval behandlas får inte delta i behandlingen. Stadgekommittén ombes bereda stadgeändringarna.

Enligt människorättskonventionens artikel 15 får under vissa förutsättningar vid nödläge göras avvikelser från konventionsförpliktelser. En fördragsslutande part ska hålla Europarådets generalsekreterare fullt underrättad om de åtgärder som vidtagits och om skälen för dessa och också om när åtgärderna har upphört att gälla och konventionens bestämmelser åter blivit fullt tillämpliga. I rapporten *Proportionalitetsfrågor i anslutning till artikel 15 i Europakonventionen om mänskliga rättigheter* (dok. 14506) analyseras bakgrunderna till nödlägen i Frankrike, Turkiet och Ukraina samt myndigheternas åtgärder. Församlingens ställningstagande framgår av resolution 2209 (2018) där det konstateras att undantag som gäller nödläge/undantagstillstånd ska regleras tydligt och avgränsas i tidsmässigt och geografiskt hänseende. Åtgärderna ska vara lämpliga och stå i proportion till deras syfte samt vara nödvändiga i ett demokratiskt samhälle. Församlingen fördömer Rysslands annektering av Krim och uttrycker sin oro för de domstolars verksamhetsförutsättningar som överförs från regionerna Donetsk och Luhansk. Dessutom förhåller sig församlingen kritiskt till Ukrainas undantagslagar som gör det möjligt att förlänga administrativt frihetsberövande till 30 dagar. Turkiets åtgärder under rådande nödläge konstateras ha varit oproportionerliga, med hänvisning till ett beslut från 2017 enligt vilket Turkiet omedelbart ska häva nödläget samt upphäva de orättvisa bestämmelser som tillkom under det. De åtgärder som vidtogs under nödläget har haft en negativ inverkan på demokratins tillstånd och bland annat på rättsväsendets förutsättningar att handla självständigt samt på frivilligorganisationernas förutsättningar att verka fritt. Det undantagstillstånd som utlystes i Frankrike efter terrorattackerna i november 2015 förlängdes fem gånger och pågick till den 1 november 2017. Församlingen uppmanar Frankrike att säkerställa att den nya lag om säkerhetstjänstens befogenheter som trädde i kraft 2017 är förenlig med människorättskonventionen och uppmanar Frankrike att se över 1955 års lag om undantagstillstånd och problemen med tillämpningen av den.

I rekommendation 2125 (2018) uppmanar församlingen ministerkommittén att utarbeta rättsliga bestämmelser och modeller för en god praxis. Europarådets generalsekreterare uppmanas göra en utredning om gällande utlysande av nödläge och hur respektive lands lagstiftning garanterar ett effektivt genomförande av människorättskonventionen.

Generalsekreteraren ska föra en dialog med länderna i fråga för att upphäva nödläget och begränsa bruket av sådana undantag vid nödläge som är tillåtna enligt artikel 15 i människorättskonventionen.

Europarådet har under de närmare 70 år som det verkat antagit 223 konventioner och tilläggsprotokoll. Syftet med konventionerna är att skapa enhetliga europeiska normer som gör det möjligt att uppnå organisationens stadgeenliga syfte, nämligen att "uppnå en fastare enhet mellan dess medlemmar". Europeiska stadgan för regionala språk och minoritetsspråk (CETS 148) är en central konvention vars syfte är att upprätthålla och utveckla den allmänt godkända rätten att använda regionala språk och minoritetsspråk. Rapporten (dok. 14466) erinrar om att det i Europa talas över 200 språk av vilka endast hälften har officiell status på nationell eller regional nivå. Språket utgör grunden för individens och samhällets identitet. Skyddet och främjandet av användningen av regionala språk och minoritetsspråk ska därför ha en central ställning när det gäller åtgärder som respekterar människovärdet och de mänskliga rättigheterna. Språket är också ett redskap för att bevara och främja kultur. Många språk riskerar att tyna bort och slutligen helt försvinna. I rapporten görs en genomgång av bästa praxis inom utbildning, offentlig förvaltning och media samt på kulturens område. Vidare behandlas de vanligaste problemen i dessa avseenden. Ett av de största problemen är att endast 25 av Europarådets 47 medlemsstater har ratificerat den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.

I resolution 2196 (2018) uppmanas medlemsländerna ratificera språkstadgan samt främja användningen av regionala språk och minoritetsspråk. Man bör i tid upprätta en periodisk rapport om genomförandet av språkstadgan samt förhålla sig konstruktivt till tillsynen över genomförandet och ta lärdom av varandra. I rapporten ingår också mera detaljerade rekommendationer om användning av regionala språk och minoritetsspråk när det gäller utbildning, offentlig förvaltning, media och kultur. Dessutom ges ministerkommittén rekommendationer om främjande av de nämnda målsättningarna. I rekommendation 2118 (2018) ingår ett förslag till ministerkommittén som går ut på att årligen dela ut ett pris till stater som aktivt främjar regionala språk och minoritetsspråk.

Det ständiga utskottet, som sammanträdde i Helsingfors i november 2018, godkände rapporten *Skyddande och främjande av teckenspråk i Europa* (dok. 14660). I rapporten som tolkats till finskt, spanskt och internationellt teckenspråk konstateras det att trots att flera miljoner människor dagligen använder teckenspråk uppfattas dessa endast som dövspråk. För att alla ska ha möjlighet att lära sig teckenspråk är det skäl att överväga att ge dem officiell status eftersom detta skulle göra det möjligt att tillgodose de dövas rättigheter, i synnerhet rätten att använda sitt modersmål. En officiell status kan öka medvetenheten och påverka attityderna. I rapporten nämns Finland som en pionjär, eftersom teckenspråk enligt grundlagen är ett minoritetsspråk och möjlighet att studera teckenspråk erbjuds föräldrar till döva barn men också andra personer. I resolution 2247 (2018) uppmanas medlemsländerna att ge teckenspråk offentlig status och garantera de dövas rättigheter bland annat genom att erbjuda heltäckande tolktjänster. Undervisningen i teckenspråk måste förstärkas och erbjudas de dövas familjemedlemmar och men också andra personer. Dessutom är det skäl att satsa på kultur- och televisionsutbud. Parlamenten och partierna kunde tolka sina diskussioner till teckenspråk. Enligt rekommendation 2143 (2018) ska ministerkommittén främja strävandena att ge teckenspråken officiell status och i Europarådet inrätta en arbetsgrupp för skyddande av teckenspråk. Inom ramen för konventionen om minoritetsspråk är det möjligt att övervaka också användningen av teckenspråk. Efter att rapporten godkänts uppträdde den döva finländska rapartisten Signmark.

Församlingens förslag att upprätta en konvention om juristyrket har samband med att det i flera medlemsländer har konstaterats ökade trakasserier mot jurister. I rapporten *Förslag till konvention om juristyrket* (dok. 14453) granskas juristernas roll som garantier för rättssäkerheten samt med avseende på förverkligandet av individens rättigheter. Juristerna är försvarare av en i lag tryggad och demokratisk samhällsordning. Utan jurister kan rättsstaten inte existera och inte heller demokrati förverkligas. I rapporten hänvisas till vissa fall och till den legislativa utvecklingen i bland annat Azerbajdzjan, Turkiet, Ryssland och Nordkaukasien. I FN:s grundläggande principer om juristkårens roll från år 1990 och i ministerkommitténs rekommendation om juristkårens rättigheter från år 2000 hänvisas till juristernas roll som garantier för rättssäkerhet och en rättsvis rättegång, men enligt församlingens åsikt finns det skäl att komplettera och uppdatera de internationella normerna med en konvention om juristyrket. Jurister utsätts i allt större utsträckning för hot och påtryckningar. Rättegångsförfarandet missbrukas vilket talar för att komplettera de internationella normerna med en konvention om juristyrket. Det är också viktigt och nödvändigt att införa ett proaktivt varningssystem som garanterar juristkårens säkerhet och oberoende. I rekommendation 2121 (2018) konstateras att det i väntan på den nya konventionen finns skäl att genom bilateralt samarbete effektivisera efterlevnaden av ministerkommitténs rekommendation 21 (2000) om friheten att utöva advokatyrket.

4.1.2 Tolkningar av rättsliga förpliktelser

Begrepp som hybridkrig och hybridhot väcker flera frågor och de varierande uttrycksformerna är förenade med rättsliga utmaningar också i förhållande till de förpliktelser som de mänskliga rättigheterna innebär. Staterna konfronteras allt oftare med begreppet "hybridkrig" som utöver militära aktioner inbegriper också andra fientliga handlingar, exempelvis cyberattacker och desinformationskampanjer genom förmedling av

sociala media och nätverk. I rapporten *De rättsliga utmaningar som hybridkrig innebär för människorättsrelaterade förpliktelser* (dok. 14523) konstateras det att även om dessa termer inte är allmänt definierade är den viktigaste faktorn i ett hybridkrig dess "rättsliga asymmetri", eftersom hybridmotståndarna nekar till den påstådda verksamheten och agerar i en laglig gråzon. I samband med militära aktioner tillämpas internationell rätt, i synnerhet humanitär rätt och rätten att försvara sig. I resolution 2217 (2018) konstateras det att i andra än militära aktioner ska tillämpas framför allt nationell straffrätt, men också internationella normer om terrorism, hatretorik och penningtvätt måste beaktas. De mänskliga rättigheterna ska respekteras i alla situationer. Begränsningar i dessa avseenden ska vara förenliga med de krav som människorättskonventionen ställer. Medlemsländerna uppmanas ratificera Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet. I rekommendation 2130 (2018) uppmanar församlingen ministerkommittén att undersöka fenomenet hybridkrig samt effektivisera samarbetet med andra internationella organisationer, exempelvis Nato och EU, för att enligt bästa praxis avvärja de hot som hybridkrig innebär, med respekt för de mänskliga rättigheterna.

I rapporten *Bekämpning av organiserad brottslighet genom att möjliggöra konfiskering av olagliga tillgångar* (dok. 14516) konstateras det att organiserade kriminella årligen gör vinster på hundratals miljarder euro bland annat genom olaglig vapenhandel. Detta utgör ett hot mot ett fungerande demokratiskt samhälle. I resolution 2218 (2018) sägs att det finns flera fördelar med att konfiskera olagliga tillgångar, bland annat på grund av att det blir mindre lönsamt att begå brott. Församlingen anser det vara beklagligt att det ofta i praktiken är besvärligt att konfiskera tillgångar på grund av den tunga bevisbörda som åläggs de behöriga myndigheterna och på grund av det ineffektiva internationella samarbetet. Flera medlemsländer har stiftat speciallagar för att underlätta konfiskering av olagliga tillgångar. Också andra länder bör överväga denna möjlighet. Under förutsättning att förfarandet effektivt kan övervakas av domstol anser församlingen att möjligheten att konfiskera olagligt förvärvade tillgångar är ett effektivt sätt att bekämpa den organiserade brottslighetens snabbt växande ekonomiska lönsamhet. Medlemsländerna ges rekommendationer om konfiskering av tillgångar, inklusive praktiska åtgärder för att främja internationellt samarbete och informationsutbyte på detta område.

Det har länge varit praxis att bevilja internationella organisationer rättslig immunitet för att skydda dem mot försök till statlig påverkan. Exempelvis i samband med personalrelaterade tvister har internationella tjänstemän emellertid inte tillgång till nationella rättsmedel. I rapporten *Internationella organs och deras anställdas rättsliga immunitet* (dok. 14443) betonas det att trots att internationella organ har immunitet, ansvarar de för att exempelvis människorättskonventionen efterlevs. Internationell personal bör ha samma tillgång till nationella rättsmedel som personer som arbetar under respektive lands nationella arbetslagstiftning. I rapporten jämförs de tvistlösningsmekanismer som används i olika internationella organisationer. Det konstateras att den rättsliga immuniteten försätter de internationella organisationernas anställda i en besvärlig situation i samband med tvistlösning. Tvistlösningsmekanismerna varierar från en organisation till en annan, men i vissa situationer kan en arbetstagare bli helt utan ett effektivt rättsskydd. Situationen är särskilt svår när det är fråga om mobbning på arbetsplatsen och andra sådana fall som innebär psykiskt lidande. Möjligheterna att få skydd ens i Europadomstolen för mänskliga rättigheter är små. I rapporten dras också i övrigt den slutsatsen att möjligheterna att tillämpa människorättskonventionen vid rättsliga tvister som berör internationella organisationer är ytterst begränsade. I resolution 2206 (2018) uppmanas medlemsländerna att säkerställa att internationella organisationers anställda har tillgång till ett tillräckligt rättsskydd som de kan utnyttja i tvistefrågor. I rekommendation 2122 (2018) uppmanas ministerkommittén således bland annat att undersöka om Europarådets tvistlösningsmekanism uppfyller kraven på en rättvis rättegång enligt människorättskonventionen.

I USA har man liksom i många medlemsländer redan länge tillämpat ett tvistlösningsförfarande utan rättegång. Det är till exempel fråga om åtalsförhandling (plea bargain) som infördes i Finland år 2015, förkortade rättegångar och samarbetsförfaranden som inkluderar vittnen. Denna praxis kan minska rättsväsendets arbetsbörda men kan också utgöra ett hinder för en grundligare utredning i det enskilda

fallet och åsidosätta den åtalades processuella skydd och därmed äventyra rätten till en rättvis rättegång. I församlingens rapport *Överenskommelser i straffrättsliga processer: behovet att skapa minimistandarder för "trial waver"-system* (dok. 14618) analyseras det nuvarande förfarandet och läggs förslag till olika skyddsåtgärder för att förhindra missbruk av dylika överenskommelser. Eftersom Europadomstolen ännu inte behandlat ärendet kunde ministerkommittén ge riktlinjer om saken. I resolution 2245 (2018) uppmanar församlingen medlemsländerna att vidta vissa säkerhetsåtgärder för att garantera en rättvis rättegång när det gäller system som innebär att rättstvister kan lösas utan rättegång. Medlemsländerna ska bekanta sig med varandras bästa praxis, fastställa minimivillkor för undersökning, förutsätta rättslig granskning av avtalsförfaranden och hålla besvärsmöjligheten i kraft. I rekommendation 2142 (2018) uppmanar församlingen ministerkommittén att utvärdera situationen i medlemsländerna och utarbeta rekommendationer.

I rapporten *Effektivisering av internationella handelsregler gällande material som kan användas för tortyr och verkställighet av dödsstraff* (dok. 14454) framhålls Europarådets världsledande roll i kampen mot dödsstraff och tortyr. Europarådets regelverk är förpliktande för medlemsländerna och innebär att de måste avhålla sig från verksamhet som kan påverka eller underlätta bruket av tortyr eller dödsstraff. Härmed avses också handel med varor som kan användas i nämnda syften. Handel med varor som kan brukas för tortyr och dödsstraff kan öka bruket av dessa straffformer. Församlingen uttrycker oro för att vissa medlemsländer fortfarande bedriver handel av nämnda slag.

I rekommendation 2123 (2018) som församlingen riktat till ministerkommittén konstateras det att medlemsländerna på grund av de konventioner som Europarådet tillämpar har en ovillkorlig skyldighet att förhindra försäljning och förmedling av produkter som kan användas för verkställighet av dödsstraff, för tortyr eller för omänsklig behandling eller bestraffning. Medlemsländerna uppmanas att beakta EU:s förordning 1236/705 som i detta avseende är världens progressivaste och effektivaste regelverk. Europarådets medlemsländer ska i sin nationella lagstiftning beakta den nämnda förordningen och förhindra handel med och transport av sådana produkter. Ministerkommittén uppmanas också att följa upp situationen och publicera rapporter om saken. Församlingen uppmanar samtliga medlemsländer att ansluta sig till nätverket "Global Alliance to end trade in goods used for capital punishment and torture". Nätverket består av en allians som ingåtts mellan EU, Argentina och Mongoliet och vars syfte är att förbjuda handel med dessa produkter.

Rapporten *Det polska flygplanet TU-154M som störtade på Ryska federationens territorium* (dok. 14607) har samband med tolkningen av den s.k. Chicagokonventionen. Ett flygplan av typen Tupolev TU-154M störtade 2010 i närheten av Smolensk militärflygplats i Ryssland. Planet transporterade Polens president Lech Kaczyński och flera andra högt uppsatta polacker som var på väg till högtidlighållandet av 70-årsminnet av Katynmassakern. Också polska experter deltog i undersökningskommissionen som i enlighet med Chicagokonventionen leddes av Ryssland. Parterna drog olika slutsatser om orsakerna till haveriet. En ny undersökningskommission som utsågs av Polens regering publicerade i april 2018 sin egen rapport om olyckan. Enligt den rapporten havererade flygplanet som en följd av flera explosioner. Församlingen strävar efter att utreda vilka förpliktelser som följer av Chicagokonventionen i fråga om återlämnande av flygplansvraket. Rysslands vägran att återlämna vraket ger i Polen fart åt spekulationer om att Ryssland har någonting att dölja i ärendet. I resolution 2246 (2018) uppmanar församlingen Ryssland att i enlighet med Chicagokonventionen omedelbart återlämna vraket av Tupolev TU-154M till Polen samt att avhålla sig från aktivitet på olycksplatsen. Ryssland och Polen bör gemensamt eftersträva en lösning med hjälp av ett internationellt medlingsförfarande och tillsammans utreda eventuella straffrättsliga påföljder.

4.1.3 Övervakning av rättsliga förpliktelser

Flera övervakningsmekanismer har skapats för uppföljning av efterlevnaden av Europarådets och FN:s människorättskonventioner. Dessa ska resultera i rapportering om konventionsparternas agerande med avseende på människorättsförpliktelserna. I rapporten *Europarådets och Förenta nationernas människorättsobservatörers tillträde till medlemsländerna, inklusive s.k. gråzoner* (dok. 14619) granskar församlingen medlemsländernas skyldigheter att samarbeta i synnerhet med Europarådets människorättsobservatörer (till exempel CPT och ECRI), inklusive i s.k. gråzoner. Församlingen understryker att parterna själva har godkänt observatörernas mandat och att de är skyldiga att ge observatörerna tillträde också till omtvistade områden (exempelvis Nagorno-Karabach och Transnistrien) samt till områden som de facto är annekterade (exempelvis Krim). Tillträde får således inte nekas på grund av områdestvister, eftersom övervakningsorgans besök inte kan tolkas som ett erkännande av situationen på ett område (exempelvis Sydossetien och Abchazien).

I sin resolution 2240 (2018) understryker församlingen att övervakningsbesök inte kräver tillstånd och inte heller kan förbjudas i andra situationer än när man åberopar nationellt försvar, medborgarnas säkerhet eller allvarlig allmän oordning. Enligt rekommendation 2140 (2018) ska ministerkommittén godkänna en tolkning som innebär att en stat antas acceptera övervakning när det är fråga om allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter. Ministerkommittén ska också sammanträda omedelbart vid försök att förhindra övervakningsbesök.

Rätten att delta i fredliga sammankomster och föreningsfriheten hör till de viktigaste principerna i människorättskonventionen och Europarådets stadga. Församlingen har i flera år uttryckt sin oro för vissa medlemsländers lagstiftning om frivilligorganisationer. Den föregående rapporten om saken godkändes 2016 varefter antalet åtgärder frivilligorganisationer i flera medlemsländer har ökat på ett oroväckande sätt. Ministerkommittén och människorättskommissionären har behandlat frågan i rapporter och vid tematiska sammanträden. Ministerkommittén godkände 2007 rekommendationen "on the legal status of non-governmental organisations in Europe" och bereder standarder för utländsk finansiering av frivilligorganisationer. I rapporten *Nya restriktioner gällande frivilligorganisationers verksamhet i medlemsländer* (dok. 14570) granskas civilsamhällets och frivilligorganisationernas situation på ett allmänt plan och i synnerhet i Ryssland, Azerbajdzjan, Turkiet och Ungern. Också situationen i Irland, Moldavien, Polen, Rumänien och Ukraina uppmärksammas.

I resolution 2226 (2018) erinrar församlingen om att mötes- och föreningsfriheten garanteras i artikel 11 i människorättskonventionen. Medlemsländerna uppmanas att avhålla sig från lagstiftningsprojekt som försämrar frivilligorganisationernas rättigheter och förutsättningar att bedriva oberoende verksamhet. Vidare uppmanas medlemsländerna att ratificera den europeiska konventionen om internationella frivilligorganisationers juridiska personlighet (ETS 124). Församlingen konstaterar att Rysslands lag om utländska agenter innebär att landets justitieministerium kan registrera en rysk organisation som en utländsk agent om den tar emot utländsk finansiering och dess verksamhet kan definieras som politisk. Det här har försvårat ryska frivilligorganisationers verksamhet. I fråga om Ungern hänvisar församlingen till 2017 års ställningstagande till stängningen av European Central University och till den ungerska lagen om frivilligorganisationer samt uppmanar landet att ändra lagen i enlighet med Venedigkommissionens rekommendationer.

Ministerkommittén uppmanas i rekommendation 2134 (2018) att i samarbete med människorättskommissionären, Venedigkommissionen och INGO-konferensen fortsätta diskussionen om civilsamhällets situation i medlemsländerna samt att utarbeta anvisningar om utländsk finansiering av frivilligorganisationer och en mekanism som gör det möjligt att följa upp mötes- och föreningsfriheten i medlemsländerna.

4.2 Yttrandefrihet

Det rådande världsläget har lett till krismedvetenhet och det talas allt oftare om demokratins kris. Valpåverkan, troll, hybridhot och falska nyheter har blivit en del av envars ordförråd och begrepp som hotar traditionella värden, grundläggande principer och till och med samhällets grundstrukturer. Internets och sociala medias allt större roll i vardagslivet har lett till en mediekris eftersom traditionella media i allt större utsträckning måste konkurrera med nya media om rollen som medborgarnas primära källor. Denna nya verklighet har avspeglats i de rapporter som behandlats under verksamhetsåret.

I rapporten *Journalisternas status i Europa* (dok. 14505) konstateras det att på grund av den teknologiska utvecklingen och utvecklingen av online-media har skett stora förändringar i journalistyrket. I resolution 2213 (2018) uttrycks oro för att de traditionella finansieringsmodellernas sönderfall, konkurrensen som skapas av nya media, en uppskruvad nyhetstakt och allt mer komplicerade uppgifter kan äventyra många mediers redaktionella oberoende, vilket gör journalisternas arbetsplatser osäkra. Den rådande situationen försämrar arbetsförhållandena och inverkar på jämställdheten mellan könen. Medlemsländerna uppmanas att granska den nationella lagstiftningen om journalisters status, utreda möjligheterna att förbättra frilansjournalisters situation samt hitta alternativa finansieringskällor för ett nytt ekosystem för media. Journalistorganisationerna bör för sin del ha ett flexiblere och öppnare förhållningssätt till journalisters status, i synnerhet i samband med kollektivavtalsförhandlingar. Det är skäl att utsträcka avtalen till att omfatta frilansjournalisters rättigheter på arbetsplatsen men att också i större utsträckning reglera deras rättigheter enligt arbetslagstiftningen.

I resolution 2212 (2018) behandlas frågan om *skydd av redaktionell integritet* (dok. 14526) och konstateras att integriteten och medias oavhängighet äventyras på grund av den dramatiska minskningen av traditionella mediers inkomstkällor. Den redaktionella integriteten hotas dessutom till exempel av auktoritära förvaltningar, organiserad brottslighet och terrorism. Medlemsländerna erinras om att yttrandefriheten är förenad med rättigheter och ansvar. Journalisterna måste upprätthålla höga redaktionella standarder och prioritera sanning, noggrannhet, oavhängighet, rättvisa, opartiskhet och ansvarsfullhet. Journalister utsätts ofta för trakasserier och hot, fängslas godtyckligt, torteras och till och med dödas. Medlemsländerna måste respektera internationella standarder när det gäller journalisters säkerhet och se över sin nationella lagstiftning i synnerhet om ärekränkning. Krigspropaganda och anstiftan till nationellt, rasrelaterat eller religiöst hat bör förbjudas i lag. Samtidigt är det skäl att söka olika sätt att avhjälpa obalansen i finansieringssituationen. Företagen i mediebranschen uppmanas att upprätthålla höga etiska standarder.

Församlingen har redan länge diskuterat den situation som människorättsförsvararna befinner sig i. I en resolution som godkändes år 2016 behandlades närmare situationen i Azerbajdzjan, Turkiet och Ryssland och i det sammanhanget betonades det att staten ansvarar för skyddet av människorättsförsvararna också då hotet mot dem kommer från icke-statligt håll. Situationen har inte blivit bättre och i rapporten *Skyddande av människorättsförsvarare i Europarådets medlemsländer* (dok. 14567) uttrycks oro över att situationen rentav försämrats i vissa länder. Människorättsförsvarare har utsatts för fysiskt och psykiskt våld, de har blivit trakasserade, de har mördats och kidnappats. I rapporten hänvisas till ett antal fall i Grekland, Ungern, Serbien, Moldavien och Malta. Till rapporten har fogats den turkiska representanten Mustafa Yeneroğlus avvikande mening. I resolution 2225 (2018) erinrar församlingen om att människorättskonventionen garanterar yttrandefriheten, mötes- och föreningsfriheten samt rätten till effektivt rättsskydd. Medlemsländerna ska skydda människorättsförsvararna och effektivt undersöka brott som begås mot dem. Församlingen nämner uttryckligen Tysklands parlament som ett exempel som visar att enskilda parlamentsledamöter kan följa upp hot, trakasserier och förföljelse av människorättsförsvarare. I rekommendation 2133 (2018) uppmanas ministerkommittén att utöka Europarådets och i synnerhet människorättskommissionärens åtgärder för att skydda människorättsförsvarare (bland annat inrätta en plattform och ordna en NGO-konferens).

4.3 Migration, flyktingskap och integration

Stängda gränser har gjort det svårare för stora flyktinggrupper att ta sig in i Europa, men problemet kvarstår. Globala kriser tvingar fortfarande miljoner människor att lämna sina hem för att söka trygghet för sig och sin familj. Eftersom det blivit svårare att ta sig in i Europa har rutterna blivit allt farligare, vilket utnyttjas av människosmugglare. I många länder har det också blivit svårare att söka asyl. Församlingen ser med oro på utvecklingen och lägger i sina ställningstaganden fram olika förslag till underlättande av situationen.

Under junisessionen hölls en brådskande debatt med temat *Europarådets medlemmars internationella förpliktelser att skydda människoliv till havs* (dok. 14586). I rapporten konstateras det att trots att frågan varit uppe på församlingens agenda i över sex år är det fortfarande ett faktum att tusentals flyktingar som vill ta sig till Europa drunknar i Medelhavet. Situationen är ohållbar och förutsätter snabba åtgärder och ansvarstagande. I resolution 2229 (2018) påminner församlingen medlemsländerna om deras juridiska och moraliska förpliktelse att rädda människor i sjönöd. Trots att Europas länder inte är ansvariga för den nuvarande flyktingsituationen har de med sina beslut att stänga sina gränser bidragit till en situation som innebär att flyktingarnas resa blir längre och farligare. Medlemsländerna bör därför fastställa tydliga geografiska förpliktelser när det gäller sök- och räddningsoperationer. Dessutom måste man tillåta och stödja privata fartygs räddningsåtgärder samt göra skillnad mellan räddningsåtgärder och asylsökning. EU-länderna måste komma överens om en rättvis ansvarsfördelning och ingripa i människosmuggling. I rekommendation 2137 (2018) uppmanas ministerkommittén att utarbeta anvisningar för sjöräddningsoperationer som gäller flyktingar och att föra en tematisk diskussion om saken.

Inom folkrätten är det en allmän princip att asyl ska sökas i det första trygga ankomstlandet. Alla ansökningar ska behandlas på ett korrekt sätt. I resolution 2227 (2018) om *behandling av asylansökningar utanför Europa och inrättande av trygga flyktingcenter utomlands* (dok. 14571) konstateras det emellertid att eftersom resan till ett tryggt land ofta är farlig bör medlemsländerna överväga åtgärder som gör det möjligt att söka asyl utanför landets gränser. Ett sådant exceptionellt förfarande exempelvis via ambassaderna skulle kunna tillämpas av humanitära skäl och på särskilda villkor. Det får inte heller leda till att asylansökan avslås på den grunden att ett land har tillåtit att asylansökan görs i ett annat land. För att förhindra bruket av farliga flyktvägar bör man överväga att inrätta temporära trygga områden i konfliktländer eller dessas grannländer. EU bör uppmantra sina medlemsländer att stödja länder som erbjuder internationellt skydd. I rekommendation 2135 (2018) uppmanas ministerkommittén att utreda om de förslag som läggs fram i resolutionen förutsätter ändringar i Europarådets konventioner.

I rapporten *Människorättsliga synpunkter på EU:s asylpolitik* (dok. 14575) nämns de människorättsrisker som är förenade med de ovan nämnda förslagen och understryks att ett ökat fokus på mottagningscenter utanför EU inte får undergräva staternas skyldighet att respektera och försvara de mänskliga rättigheterna. I resolution 2228 (2018) konstateras det att medlemsländerna bör avhålla sig från att överföra övervakningen av migrationen till länder vilkas lagstiftning, policy och praxis inte uppfyller de internationella konventionernas krav. Praxisen får inte heller leda till försämringar av utvecklingsbistånd som syftar till att minska fattigdom. I alla beslut om dessa frågor måste de grundläggande och mänskliga rättigheterna beaktas. Dessutom får Turkiet, Italien och EU mera detaljerade anvisningar. Ministerkommittén ska enligt rekommendation 2136 (2018) säkerställa att människorättsförpliktelserna uppfylls genom utarbetande av anvisningar för behandling av andra ärenden än asylansökningar.

I Europa finns det fyra miljoner interna flyktingar. I rapporten *Interna flyktingars humanitära behov i Europa* (dok. 14527) konstateras det att deportering eller förflyttning av civilbefolkning med våld är ett brott mot mänskligheten. I resolution 2214 (2018) uppmanas medlemsländerna att erkänna och verkställa interna flyktingars mänskliga rättigheter i enlighet med mänskorättskonventionen och andra

internationella överenskommelser. Dessutom ska flyktingarnas humanitära och sociala behov tillgodoses. Cyperns, Turkiets, Armeniens, Azerbajdzjans, Georgiens, Rysslands och Ukrainas myndigheter tilldelas mera detaljerade uppmaningar gällande interna flyktingars rättigheter. I rekommendation 2126 (2018) uppmanas ministerkommittén att övervaka att Europadomstolens domar om interna flyktingar verkställs fullt ut och utan dröjsmål.

Rapporten *Återförening av familjer i Europarådets medlemsländer* (dok. 14626) är viktig med tanke på flyktingarnas integration, anpassning och trygghetskänsla. I resolution 2243 (2018) uppmanas medlemsländerna att för alla garantera trygga och lagliga återföreningsförfaranden, utan orimliga villkor. Familjdefinitionen ska vara så omfattande som möjligt och familjeband ska beaktas, i synnerhet i fråga om barn och personer i en sårbar situation. Sådant sekundärt skydd som tillämpas i många medlemsländer får inte innebära en flyktingstatus som är förenad med färre rättigheter. I enlighet med rekommendation 2141 (2018) ska ministerkommittén dra upp enhetliga riktlinjer för familjeåterföreningar, främja medlemsländernas bilaterala praxis, vidta åtgärder för att hitta familjemedlemmar samt bekämpa människohandel.

Trots internationella regler får endast 61 % av alla flyktingbarn gå i skola. I rapporten *Integrering, stödjande och skyddande av migrantbarn med hjälp av obligatorisk undervisning* (dok. 14524) understryks utbildningens betydelse som ett effektivt sätt att integrera migranter och flyktingar. I resolution 2220 (2018) uppmanas medlemsländerna att iakttä sina internationella förpliktelser genom att erbjuda migrantbarn gratis skolgång samt genom att bemöta alla elever jämlikt, oberoende av deras bakgrund. Alla strävanden att låta migranter gå i samma skola som majoritetsbefolkningen är således välkomna. Dessutom understryks betydelsen av genussensitiv undervisning för barn från olika kulturer. Samtliga medlemsländer bör ratificera den reviderade europeiska sociala stadgan.

I resolution 2244 (2018) om rapporten *Migrationen ur ett genusperspektiv: stödjande av kvinnor som en nyckelfaktor för integration* (dok. 14606) konstateras det att medlemsländerna måste säkerställa integrationens genussensitivitet. Diskriminerande förfaranden måste elimineras och kvinnors deltagande i utbildning och arbetsliv säkerställas. Dessutom finns det skäl att öka kvinnornas medvetenhet om sina rättigheter, betona vikten av att bekämpa våld mot kvinnor, stödja kvinnornas roll i sina arbetsgemenskaper och förstärka stödpersonernas jämlikhetstänk. Priset för integrationen måste ses som en investering till förmån för samhället.

4.4 Motverkande av terrorism och radikalisering

Under verksamhetsåret har församlingen fört diskussioner och fattat beslut i skuggan av de terrordåd och -hot som drabbat flera medlemsländer. Detta har fått många länder att skärpa sin lagstiftning och att i vissa fall vidta åtgärder som eventuellt stått i konflikt med människorättsåtagandena. Skräck löser inga problem. När man motarbetar terrorism och radikalisering är det viktigt att förstå bakgrunden till terroristernas propaganda och att vidta trovärdiga motåtgärder. Församlingen har därför i sina rapporter strävat efter att analysera de terrorismrelaterade bakgrundsfaktorerna och att utforma sina rekommendationer utifrån dem.

I rapporten *Antiterroristisk retorik* (dok. 14531) granskas de faktorer som leder till radikalisering (utanförskap, alienation, personliga kriser, bristfällig integration) och påverkansmetoderna i terroristernas propaganda (sympati, stolthet och påverkansförmåga). I resolution 2221 (2018) konstateras det att terrorism inte är en ideologi utan ett handlings sätt. Medlemsländerna måste utöver sina egentliga antiterroristiska program stödja åtgärder som förstärker solidariteten, understryka gemensamma värden och initiera en faktabaserad samhällelig dialog. Europarådet har godkänt en antiterroristisk strategi för åren 2018-2022. I rekommendation 2131 (2018) ombes ministerkommittén att utreda situationen i

medlemsländerna. Dessutom behövs gemensamma riktlinjer samt en granskning av likheterna mellan de värden som människorättskonventionen respektive islam står för.

I rapporten *Finansieringen av terroristgruppen Daesh: fakta som framkommit* (dok. 14510) beskrivs hur Daesh finansierar sin verksamhet med inkomster från försäljning av olja och andra råvaror, skatter, utpressning och bankfunktioner samt genom att stjäla och sälja kulturarv. I resolution 2211 (2018) konstateras det att en seger över organisationen inte nödvändigtvis eliminerar terrorismen och inte heller behovet att fortsätta följa upp och bekämpa finansieringssystemen och -förfarandena. Det är därför nödvändigt att satsa på samarbetet med Interpol och Europol och att ratificera de överenskommelser och rekommendationer som utfärdas av Europarådets, FN:s, EU:s och OECD:s arbetsgrupp för finansiella åtgärder (FATF) i syfte att säkerställa att organisationernas medborgare och personer som vistas inom deras områden inte ställer tillgångar till Daesh förfogande. Dessutom är det skäl att utvidga tillämpningsområdet för EU:s direktiv om förhindrande av penningtvätt så att det omfattar också virtuella valutor och att gå in för att verkställa avtalet mellan EU och USA om spårning av finansiering av terroristdåd.

I rapporten *Reglering av främmande finansiering av islam i Europa i syfte att förhindra radikaliserings och islamofobi* (dok. 14617) konstateras att finansiering från utomstående källor är en viktig resurs. I resolution 2237 (2018) understryks det emellertid att avsaknad av öppenhet väcker misstankar om finansieringens ursprung och syften. Medlemsländerna måste därför ingripa i synnerhet i situationer där aktörer som finansierar islamrelaterade projekt har expansiva eller samhällsomstörtande motiv. Ett totalförbud mot sådan finansiering är inte förenligt med religionsfriheten och kan komma i fråga endast som ett sista alternativ och så att alla religioner behandlas jämlikt. Genom reglering av finansieringen har man i medlemsländerna uppnått goda resultat. För att motarbeta islamofobi är det skäl att undvika generella misstankar mot den muslimska befolkningen. Extern finansiering kan stödja radikaliserings men ett större hot är samhällets islamofobi som leder till extremism. Dessutom är det skäl att implementera ministerkommitténs åtgärdsprogram för förhindrande av extremism.

Enligt rapporten *Radikaliserings av migranter och diasporagemenskaper i Europa* (dok. 14625) anklagas islam ofta för att uppvigla till terrorism, men de viktigaste orsakerna till att unga personer radikaliserats är diskriminering, alienation och dåliga framtidsutsikter. I Europa begås terrordåd oftare av frustrerade andra generationens invandrare än av flyktingar. Ett negativt attitydklimat ökar känslan av utanförskap. I resolution 2238 (2018) uppmanas medlemsländerna att ingripa i socioekonomisk ojämlikhet och satsa på gemenskap och identitetssuppleering. Effektiva sätt att förhindra extremism är sådana proaktiva åtgärder i fråga om barnskydd, utbildning och ungdomsprogram samt motinformation som genomförs i samarbete mellan olika myndigheter. I det arbetet behövs medverkan av religiösa samfund, kvinnoorganisationer samt fängelse- och mottagningsmyndigheter. Medlemsländerna måste utan dröjsmål ratificera Europarådets konvention och protokoll om förhindrande av terrorism.

Migrationen omfattar också annat än flyktingar. Studerandes rörlighet utgör en del av migrationen. I rapporten *Uppmuntrande av internationella studerandes rörlighet i Europa* (dok. 14509) och i resolution 2250 (2018) konstateras det att medlemsländerna såväl ekonomiskt som kulturellt drar nytta av studerandes rörlighet. För att främja rörligheten måste medlemsländerna satsa på att göra sig attraktiva och erbjuda sysselsättningsmöjligheter, erkänna studieprestationer och erbjuda möjlighet att stanna i landet. Små länder kan utöka sitt utbud av kurser på engelska. Terminsavgifterna bör vara på en rimlig nivå. Medlemsländerna bör beakta studerandeutbytet vid planeringen av sina politiska program.

4.5 Familjer, barn och ickediskrimineringsprincipen

Populismen och de hårdare attityderna kommer till synes också i familjepolitiken. I vissa medlemsländer utgör den konservativa synen på familjedefinitionen ett hinder för jämlikhet. Trots att det skett en hel del framsteg blir också HBTQI-personer lidande av de rådande attityderna. I vissa medlemsländer utsätts de till och med för förföljelse och misshandel. Församlingen har i flera resolutioner och rekommendationer erinrat om det ovillkorliga ickediskrimineringskravet, oberoende av om det är fråga om barn, familjer, kvinnor, män, sexuella minoriteter, personer med funktionshinder eller sjuka personer.

Vid väpnade konflikter är barnen den mest sårbara gruppen, antingen som vittnen till eller som offer för våld, eller till och med på grund av att de själva har tvingats begå våldshandlingar. I rapporten *Skyddande av barn mot väpnade konflikter* (dok. 14461) konstateras det att våld kan traumatisera barn för återstoden av livet och påverka dem så att de senare i livet accepterar bruk av våld. I resolution 2204 (2018) uttrycker församlingen sin oro för hur väpnade konflikter påverkar barn. Medlemsländerna uppmanas att göra sitt yttersta för att lösa pågående konflikter samt för att stödja och skydda krigsdrabbade barn för att trygga deras framtid. Medlemsländerna ska också stödja barn och familjer i konfliktländer och i länder som tar emot flyktingar, exempelvis genom att stödja relevanta frivilligorganisationer och utbilda professionella specialister. Vidare konstateras det att barnskyddsmekanismerna måste förstärkas på alla nivåer. Alla barn ska utbildas med tanke på icke-våldsamma alternativ för att få ett slut på aggressioner och konflikter.

I rapporten *Skapande av balans mellan barnets bästa och familjesammanhållningen* (dok. 14568) understryks det att barn har rätt till skydd mot alla former av våld, missbruk och försummelse. Men barn måste också ha rätt att inte mot sin vilja skiljas från sina föräldrar, om det inte är absolut nödvändigt med tanke på barnets intresse. Trots tydliga internationella standarder fattas på varierande grunder beslut om omhändertagande och placering av barn samt om familjeåterföreningar. Av denna anledning efterlyser församlingen i resolution 2232 (2018) åtgärder för att överbrygga klyftan mellan nämnda standarder och genomförandet av dem. Medlemsländerna måste i samband med omhändertagande och placering av barn och vid familjeåterföreningar säkerställa barnskyddsprocesserna, i tid och på ett positivt sätt ge familjer det stöd de behöver, säkerställa att barnskyddssystemen är öppna och att personalen regelbundet får utbildning. Medlemsländerna bör ta i bruk särskilda skyddsåtgärder för barn som separerats från sin familj.

Under de senaste decennierna har det i Europa uppkommit nya typer av familjer. Enligt rapporten *Jämställdhet mellan könen och underhållsbidrag för barn* (dok. 14499) lever allt flera barn i en ombildad familj eller i en ensamförälderfamilj, där den förälder som inte dagligen har vårdansvar för barnet förutsätts delta ekonomiskt i barnets försörjning. Eftersom de flesta ensamförälderfamiljerna i Europa är kvinnoledda, är vårdnaden inte en könsneutral fråga. Den har tvärtom en synnerligen stor betydelse med tanke på jämställdheten mellan könen. Uteblivna underhållsbidrag har en oproportionerligt stor relevans för kvinnor och ökar den ojämställdhet som kvinnor fortfarande möter på arbetsplatserna, liksom även löneskillnaderna och hämmade karriärmöjligheter. Fattigdomsriskerna är särskilt stora för ensamförälderfamiljer. I resolution 2207 (2018) efterlyses en "betalningskultur" i medlemsländerna. Församlingen uppmanar medlemsländerna att ratificera Haagkonventionen om internationell indrivning av underhåll till barn och andra familjemedlemmar. Dessutom föreslås åtgärder för tryggnad av ensamförälderfamiljers ekonomi (tryggnad av underhållsbidrag genom det allmänna försorg, utveckling av ensamförsörjningsnätverk samt åtgärder för minskning av risken för fattigdom bland kvinnor).

I 25 av Europarådets medlemsländer tillåts äktenskap eller motsvarande mellan personer av samma kön, men så kallade regnbågsfamiljer diskrimineras fortfarande. I rapporten *Privatliv och familjeliv: jämställdhet oberoende av sexuell inriktning* (dok. 14620) konstateras det att den sexuella inriktningen försätter familjer i en ojämlik ställning. I rapporten som handlar om utvecklingen på nationell nivå och om internationell rättspraxis konstateras att det inte finns några rättsliga eller "moraliska" grunder för diskriminering. Rätten till privatliv och familjeliv tillkommer alla, oberoende av familjens sammansättning. För att förhindra diskriminering uppmanas medlemsländerna i resolution 2239 (2018) att säkerställa att lagarna om familjer, makar och barn är lika för alla. Dessutom bör det inte göras sådana ändringar i grundlagen som hindrar äktenskap mellan personer av samma kön. I enlighet med Europadomstolens beslut bör lagstiftningen utformas så att ickediskriminering gäller inom alla områden av privatlivet. Att det förekommer intolerans i

samhället får inte anföras som motiv för diskriminerande förfaranden. Staten är i enlighet med människorättskonventionen skyldig att motarbeta sådana strävanden.

Trots att Ryssland för närvarande inte deltar i församlingens verksamhet är landet fortfarande föremål för församlingens monitorering och rapporter. I rapporten *Förföljelse av HBTQI-personer i Tjetjenska republiken (Ryska federationen)* (dok. 14572) behandlas under år 2017 begångna brott mot HBTQI-personer, som enligt den ryska tidningen Novaja Gazeta har utsatts för misshandel, godtyckliga anhållanden och tortyr. Tjetjenska och ryska myndigheterna har förnekat att det finns HBTQI-personer i Tjetjenien. Anklagelserna har inte undersökts. I resolution 2230 (2018) erinrar församlingen om att det hör till Europarådets grundläggande principer att skydda människor mot tortyr, förnedrande behandling och godtyckliga anhållanden. Medlemsländerna bör därför erbjuda internationellt skydd till HBTQI-personer samt deras familjer och vittnen som i Tjetjenien flyr undan förföljelse. Församlingen kräver att det görs en effektiv och opartisk undersökning och att de skyldiga ställs till svars. I rekommendation 2138 (2018) uppmanas ministerkommittén att be Ryssland uppfylla sina internationella förpliktelser. Om Ryssland inte vidtar åtgärder för att undersöka fallen bör Europarådet överväga att inleda en undersökning.

Under junisessionen behandlades också förbud mot tvångsäktenskap. Frågan har även tagits upp av Finlands delegation i Europarådet. I rapporten *Tvångsäktenskap i Europa* (dok. 14574) konstateras det att tvångsäktenskap är en form av våld mot kvinnor. Tvångsäktenskap innebär allvarliga kränkningar av grundläggande rättigheter, i synnerhet när det gäller kvinnors och flickors rätt till fysisk integritet, fysisk och psykisk hälsa, sexual- och fortplantningshälsa, utbildning samt frihet och privatliv. I resolution 2233 (2018) understryks det att kultur, religion, tradition eller så kallad "heder" inte kan berättiga överträdelser av detta slag. Medlemsländerna måste därför godkänna enhetliga riktlinjer och vidta åtgärder för att förhindra tvångsäktenskap, skydda offren och kriminalisera tvångsäktenskap. Det bör säkerställas att både potentiella och faktiska offer erbjuds heltäckande stöd. Alla äktenskap med personer som inte fyllt 18 år måste förbjudas.

I rapporten *Fångar med svåra funktionshinder* (dok. 14557) granskas svårt funktionshindrade fångars särskilda behov utifrån internationella konventionsförpliktelser och från humanitär synpunkt. Fångelseförvaltningar har i allmänhet inte tillräcklig information om funktionshindrade fångars tillstånd, om arten av deras funktionshinder eller om deras särskilda behov. Ett funktionshinder kan vara fysiskt, psykiskt eller psykosocialt. I resolution 2223 (2018) uppmanar församlingen medlemsländerna att under alla förhållanden tillgodose de svårt funktionshindrades rättsskydd och garantera ett jämlikt bemötande, ickediskriminering, tillgången till information samt skäliga boendeförhållanden. Kvinnor och äldre svårt funktionshindrade fångar är i en specialställning. Fångelsepersonalens utbildning måste prioriteras. I rekommendation 2132 (2018) uppmanas ministerkommittén att uppmärksamma medlemsländerna på resolutionen, föra statistik över och utreda de svårt funktionshindrades situation i medlemsländerna.

Också den i januari godkända rapporten *En modell för basinkomst* (dok. 14462) syftar till att främja jämlikheten. I rapporten konstateras det att många europeiska länder på grund av ökad fattigdom och ojämlikhet kämpar för att kunna erbjuda alla sina invånare en dräglig levnadsstandard. Basinkomst är en form av social trygghet som garanterar medborgarna en regelbunden inkomst som man kan leva på. Basinkomst är per definition en universell, personlig och icke-villkorlig tillräcklig summa pengar som säkrar ett människovärdigt liv och ger möjligheter till samhälleligt deltagande. Basinkomst minskar absolut fattigdom, dock utan att incitamenten att arbeta faller bort. Enligt rapporten är basinkomst en effektivare och jämlikare stödform än de nuvarande sociala förmånerna. I resolution 2197 (2018) konstateras att eftersom det dock är fråga om en mycket radikal förändring bör varje land utreda förutsättningarna för att införa basinkomstsystemet. Det är bland annat viktigt att ta del av hur basinkomstförsök har utfallit i olika länder. I rapporten nämns som ett exempel Finlands försök med basinkomst. Rapportören Nunzia Catalfo (Italien, NR) besökte Finland i november 2016 för att bekanta sig med försöket.

Också rättigheter för personer i livets slutskede har diskuterats. I rapporten *Bestämmelser om palliativ vård i Europa* (dok. 14657) och i resolution 2249 (2018) framhålls det att medlemsländerna för att kunna

garantera en kvalitativ palliativ vård måste godkänna vårdformen som en del av de mänskliga rättigheterna och anvisa tillräckliga resurser för ändamålet. Den palliativa vården kan utvidgas till att omfatta alla livshotande eller begränsande kroniska sjukdomar. Det är skäl att mildra bestämmelserna om smärtlindring och prioritera utbildningen. Närståendevårdarna måste få bättre stöd i arbetet. Mentalvårdstjänster måste tillhandahållas och människors insikter om problematiken ökas. Tjänsterna måste utvecklas så att patienterna inkluderas.

4.6 Idrott, kultur och miljö

I rapporten *Arbetet för en modern idrottsförvaltning* (dok. 14464) konstateras det att ett stort antal skandaler har visat att det finns ett brådskande behov att se över de gammalmodiga strukturerna inom idrottsförvaltningen. Det råder brist på demokrati, transparens och uppföljning av beslutsansvar. Korrupktion är mycket allmänt förekommande. Det behövs en förändring av verksamhetskulturen. I resolution 2199 (2018) föreslås att det för idrottsförvaltningen införs en referensram enligt principerna för god förvaltning. Idrottsföreningarna bör införa ISO-standarder och autonoma idrottsetiska mekanismer. Den internationella olympiska kommitténs grundläggande principer måste omprövas och en strategi upprättas för efterlevnad av principerna. Dessutom föreslås att det för ändamålet skapas ett parlamentariskt nätverk. I rekommendation 2120 (2018) uppmanas ministerkommittén att överväga möjligheten att anta en europeisk konvention om god idrottsförvaltning.

Brist på finansiering skadar fotbollens utveckling men det gör också de stora pengasummor som rör sig inom fotbollen. Rapporten *God förvaltning inom fotbollen* (dok. 14452) understryker att fotboll och annan idrott förenar folken och bidrar till att förmedla och skydda våra gemensamma värden. Enligt resolution 2200 (2018) behövs det en radikal förändring på alla nivåer för att fotbollen ska vara baserad på respekt för mänskliga rättigheter, intern demokrati, deltagande, öppenhet solidaritet och ansvarsfullhet. Det har varit sed att skylla över och bagatellisera misstag och fel. FIFA och UEFA måste säkerställa att man också i finansieringssammanhang följer reglerna för rent spel. Det är skäl att precisera ansvarsförhållandena mellan förbunden och takorganisationerna. Det föreslås att EU och Europarådet i samråd med Internationella olympiska kommittén, FIFA och UEFA skapar ett självständigt kontrollorgan för övervakning av förvaltningen inom fotbollen, inklusive en organisation för en transparent process för val av personer till organisationsförvaltningen.

Kulturarvet är i alla dess former ett unikt och viktigt bevis för folkens historia och identitet och det är också en gemensam resurs som måste bevaras under alla förhållanden. I rapporten *Avsiktlig förstöring och olaglig handel med kulturarv* (dok. 14566) uttrycker församlingen sin oro för att kulturobjekt förstörs både i fredstid och i krigstid. Europarådets nya konvention om brott med anknytning till kulturegendom innebär en positiv utveckling. I resolution 2234 (2018) uppmanas medlemsländerna att underteckna och ratificera den nya konventionen. Det internationella samarbetet bör främjas så att det blir möjligt att utbyta information, koordinera lagstiftningen och standardisera förfarandena. Dessutom måste Europarådet, Unesco och UNIDROIT samråda för att kodifiera den internationella omsorgsplikten när det gäller auktioner, återförsäljare och enskilda köpare, reglera webbhandeln och utveckla strategier för att skydda kulturarv i arkeologiskt värdefulla konfliktområden. Ministerkommittén ska enligt rekommendation 2139 (2018) sträva efter att öka medvetenheten om saken och samarbeta med medlemsländerna för att förhindra olaglig handel.

Församlingen uttrycker också stor oro över klimatförändringen. I rapporten *Klimatförändringen och implementeringen av Parisavtalet* (dok. 14521) uttrycks stöd för Parisavtalet, som syftar till att begränsa den globala uppvärmningen till under 2 grader celsius. Detta förutsätter gemensamma ansträngningar på nationell och lokal nivå. Då USA dragit sig ur Parisavtalet kommer Europas ledarskap för en renare och hållbarare utveckling att ha en central betydelse för nuvarande och kommande generationers välbefinnande. I resolution 2210 (2018) konstateras det att implementeringen av Parisavtalet ska ske i överensstämmelse med målen för en hållbar utveckling och med iakttagande av nationella strategier och

verksamhetsplaner för integrering av en hållbar utveckling, i syfte att främja en cirkulär ekonomi. Man måste skapa miljövänliga "intelligenta städer", stödja ett hållbart jordbruk och ersätta fossila bränslen med förnybara naturresurser. Regeringarna bör engagera de nationella parlamenten i globala förhandlingar om miljöförändringar och säkerställa att de nationella målen uppnås.

I rapporten *Kärnsäkerhet i Europa* (dok. 14622) behandlas de utmaningar som kärnkraften innebär samt nya hotbilder, exempelvis terrorism och naturkatastrofer (Fukushima). Kärnkraft anses vara en ren energiform men den kan i värsta fall få miljökonsekvenser som spänner över flera generationer. I resolution 2241 (2018) uppmanas medlemsländerna att i syfte att förbättra kärnsäkerheten utveckla och harmonisera regleringen av och de tekniska referensramarna för kärnkraft. Det finns skäl att gå in för oberoende övervakning och transparenta processer. Dessutom bör man skapa garantier för säkerhet och tillräcklig konsultering och för samarbete då kärnkraft planeras nära storstäder eller grannländers gränser. Vitryssland (som inte är medlem i Europarådet) får uppmaningar som gäller det kärnkraftverk som byggs i staden Ostrovets nära gränsen till Litauen. Också Turkiets planer att bygga ett kärnkraftverk i ett jordbävningsområde ger anledning till oro. Medlemsländerna ska också bland annat göra regelbundna konditionsgranskningar i kärnkraftverk, lösa kärnavfallsproblem och överväga möjligheterna att utvidga säkerhetsområdena kring kraftverken.

5 Uppföljning av medlemsåtaganden

5.1 Allmänt

Församlingen har i många av årets rapporter uttryckt sin oro över demokratins tillstånd och utveckling i Europa. På granskningsutskottets agenda fanns i slutet av 2018 samma tio medlemsländer som föregående år (Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien, Ryssland, Serbien, Turkiet, Ryssland och Ukraina). Därutöver var tre länder (Bulgarien, Montenegro och Makedonien) föremål för s.k. efterhandsgranskning (eng. post-monitoring).

Församlingen godkände i juni 2016 ett medlemsinitiativ som ålägger utskottet att upprätta en rapport om de demokratiska institutionernas verksamhet i Polen. Församlingen är oroad över den bristande respekten för maktfördelningsprinciperna, rättsväsendets oberoende och de grundläggande rättigheterna i Polen. Rapporten tas upp på församlingens föredragningslista i början av 2019.

Församlingen godkände år 2018 en landrapport om Bosnien och Hercegovina. I ett antal tematiska rapporter behandlas dessutom utmaningar som avser de mänskliga rättigheterna och demokratiprinciperna. Utskottets granskning omfattar uppföljning av mekanismerna för konventionernas efterlevnad och ett intensivt samarbete med Europarådets expertorgan, exempelvis Venedigkommissionen, samt valövervakning.

Församlingen godkände i början av året en årsöversikt (dok. 14450) med allmänna kommentarer om granskningen samt om läget i de tio länder som varit föremål för granskning. Sammanfattningsvis konstateras att det i flera länder skett en positiv utveckling men att samma utvecklingsobjekt fortfarande är aktuella i de flesta länderna inklusive i de som varit föremål för efterhandsgranskning.

Utöver länderna på utskottets agenda och i anslutning till 2017 års årsöversikt godkände församlingen en rapport och resolution 2203 (2018) om uppföljning av medlemsåtagandena i fyra av de medlemsländer som inte finns med på granskningsutskottets agenda (Estland, Grekland, Ungern och Irland). Åtgärdsförslagen gällande Estland sammanhänger med de lokala myndigheternas ekonomiska autonomi och utvecklingen av det elektroniska röstningssystemets datasäkerhet. I fråga om Grekland gäller församlingens åtgärdsrekommendationer korruptionsbekämpning, polisens arbetsmetoder, utveckling av besvärsrätten samt pressens frihet. Flera av den senaste tidens reformer i Ungern går beklagligtvis ut på att öka den politiska övervakningen av demokratiska institutioner och undergräva principen om maktens tredelning. I rapporten påtalas bland annat begränsningar av pressens, medias och frivilligorganisationernas verksamhetsförutsättningar, fängelseförhållandena samt ökningen av hatretorik, xenofobi och intolerans. Behandlingen av asylansökningar uppfyller inte europeiska standarder. Finanskrisen år 2008, grundlagsreformen år 2012 och Brexit har präglat utvecklingen i Irland. Åtgärderna för att förbättra jämlikheten och barnens ställning samt för att förhindra våld mot kvinnor noteras med tillfredsställelse. Församlingen uppmanar medlemsländerna att iaktta Europarådets rekommendationer på olika områden (GRETA, GRECO, ECRI).

Granskningsutskottets underutskott arbetar fortsättningsvis bakom stängda dörrar. I arbetet deltar granskningsutskottets rapportörer och företrädare för länder där det pågår gränsöverskridande tvister (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Turkiet, Ukraina och Ryssland) samt ordförandena för det politiska och det rättsliga utskottet och för de politiska grupperna. En *ad hoc* -arbetsgrupp leds av utskottets Moldavienrapportör Egidijus Vareikis (EPP/CD, Litauen). Underutskottet ordnade ett diskussionsmöte om konflikten i regionen Transnistrien i Moldavien.

5.2 Bosnien och Hercegovina

Bosnien och Hercegovina ansökte 1992 om särskild gäststatus i församlingen och 1995 om medlemskap. På grund av krigshandlingar började medlemsansökan behandlas först 1999 och landet blev medlem 2002. Landet har därefter varit föremål för uppföljning av församlingens granskningsutskott.

Det positiva utlåtande om medlemskapet som församlingen gav 2002 innehöll en lång förteckning över reformer som Bosnien och Hercegovina lovade genomföra. Reformerna hade samband med såväl den nationella lagstiftningen som med internationella konventioner och för många av dem fastställdes en tydlig tidsfrist (1-3 år). En del av de lagreformer som församlingen krävde hör till de lokala parlamentens och regeringarnas behörighet, men Europarådet anser att Bosniens och Hercegovinas centralförvaltning ansvarar för att de regionala förvaltningarna respekterar landets internationella åtaganden. Både församlingen och granskningsutskottet, som lyder under ministerkommittén, har från och med år 2002 följt uppfyllandet av åtagandena.

Rapporten *Uppföljning av Bosniens och Hercegovinas medlemsförpliktelser och -åtaganden* (dok. 14465) från 2018 ger en översikt över landets utveckling som självständig stat, från Daytonavtalet till nutid, och granskar de demokratiska institutionernas funktion. Församlingen uttrycker sin oro över den ökade nationalistiska retoriken samt över de försämrade relationerna mellan etniska grupper och undergrävandet av rättsstatsprincipen, i synnerhet före parlamentsvalet i oktober 2018. Det behövs grundlagsändringar för att skapa en fungerande stat som respekterar fyra autonoma områden med egen jurisdiktion.

I resolution 2201 (2018) konstateras det att reformerna måste fortsätta på många områden, bland annat för att förstärka de demokratiska institutionerna, reformera rättsväsendet och den offentliga förvaltningen, förbättra fängelseförhållandena och utveckla polisens arbetsmetoder. Bristerna i rättsväsendet måste avhjälpas och dess effektivitet och oberoende förbättras, också genom minskning av politiseringen. Det politiska åtagandet att bekämpa korruptionen inom rättsväsendet och i samhället i övrigt har inte gett konkreta resultat. Den organiserade brottsligheten bekämpas inte på ett övergripande sätt. Reformeringen av den landstäckande rundradioverksamheten måste slutföras. Detta gäller också förstärkningen av finansieringsunderlaget och lagstiftningen i samband därmed. Församlingen understyrker vidare att verkställigheten av Europadomstolens domar skulle främja demokratin och ett fungerande samhälle. Bosnien har i dessa avseenden inte verkställt Europadomstolens domar i målen Sejdić–Finci, Zornić och Pilav. De lokala valen 2016 förrättades under ordnade förhållanden men efter sex år kan invånarna i Mostar på grund av utdragna tvister mellan de politiska ledarna fortfarande inte utöva sin demokratiska rätt att välja lokala representanter. Församlingen uppmanar Bosnien och Hercegovina att med det snaraste verkställa konstitutionsdomstolens dom gällande Mostar och slutföra revideringen av grundlagen och vallagen före 2018 års parlamentsval. Församlingen anser det vara beklagligt att de gemensamma ansträngningarna i dessa avseenden fortfarande ofta bromsas upp av den djupa splittringen och de etniska och politiska barriärerna samt av politiseringen av den offentliga förvaltningen, som hindrar en normal demokratisk utveckling.

I Bosnien och Hercegovina ordnades *allmänna val* söndagen den 7 oktober 2018. De nationalistiska partierna hemförde segern i valet som enligt övervakningsrapporten i tekniskt hänseende förrättades under fria och öppna former samt i genuin konkurrens mellan kandidaterna. Landet är emellertid etniskt delat och valresultatet kommer sannolikt inte att hjälpa upp situationen. P.g.a. landets invecklade system valdes sammanlagt fem presidenter och 14 statsministrar i den bosniska federationen och den serbiska republiken Srpska och regionala parlamenten. Utöver 42 ledamöter till parlamentets underhus valde bosnierna sammanlagt 518 ledamöter till de regionala parlamenten. Landets synligaste politiska personer är de tre medlemmarna i presidentrådet. Till presidentrådet valdes med 53,8 % av rösterna den rysksinnade Milorad Dodik som förespråkar en självständig serbisk republik. Bosniern Sefik Dzaferovic fick 36,5 % av

rösterna och den moderate kroatien Zeljko Komsic återvaldes till presidentrådet med en röstandel på 54,2 %. Röstningsprocenten var 53,26.

Bosnien och Hercegovinas valresultat kommer sannolikt inte att minska spänningarna eller öka sammanhållningen i det etniskt delade landet. Så snart valresultatet var klart meddelade den nye presidenten Dodik att han vill förstärka den serbiska gruppens och republikens ställning. Han anser att detta kommer att främja också Bosnien och Hercegovinas ställning. Landet står inför utmaningar i form av bland annat hög arbetslöshet och emigration. Dessutom är man i ett förtvivlat behov av reformer, men den etniska splittringen hindrar alla försök till kompromisser. Man har inte kunnat kompromissa om en lag som upphävs av grundlagsdomstolen, vilket innebär att det kan vara omöjligt att bilda en ny regering.

5.3 Val och valövervakning

En demokrati bygger på väljarnas förtroende för de parlamentariska institutionernas verksamhet och på alla befolkningsgruppers möjligheter att på olika förvaltningsnivåer välja sina representanter till de parlamentariska organen. Detta konstateras i rapporten *Främjande av diversitet och jämlikhet i politiken* (dok. 14556). I rapporten granskas i synnerhet förutsättningarna och utmaningarna för att personer med invandrarbakgrund, unga och HBTQI-personer ska kunna delta i samhällelig verksamhet, ställa upp som kandidater, bli valda i Europarådets medlemsländer. I resolution 2222 (2018) konstateras att det behövs en mera holistisk syn för att man ska kunna bemöta fördomar, diskriminering och negativa stereotyper. Dessutom får medlemsländerna, parlamenten och de politiska partierna mera detaljerade rekommendationer om ökad transparens.

I granskningsutskottets verktygslåda ingår också granskning av parlaments- och presidentval i länder som är upptagna på utskottets agenda. Under verksamhetsåret har församlingen övervakat presidentvalen i Azerbajdzjan, Montenegro och Georgien samt parlamentsvalen i Bosnien och Hercegovina samt i Armenien och president- och parlamentsvalen i Turkiet. Alla de nämnda valövervakningarna gjordes i samarbete med OSSE:s parlamentariska församling och Odihr. Valobservatörernas iakttagelser beaktas i granskningsutskottets övergripande bedömning av situationen i respektive demokrati.

Det förtida presidentvalet i Azerbajdzjan den 11 april 2018 var det första valet efter 2016 års grundlagsrevidering, som innebar att presidenten fick ökade maktbefogenheter och bland annat att presidentens mandatperiod förlängdes från fem till sju år. I valobservatörernas rapport (dok. 14584) konstateras det att valet förrättades i en begränsande politisk miljö. De rekommendationer som Odihr och Venedigkommissionen gav efter det föregående valet togs inte i betraktande. De grundläggande rättigheterna och friheterna begränsades avsevärt, vilket förhindrade att ett genuint demokratiskt val kunde genomföras. I samband med valet förekom ingen verklig konkurrens. President Alijevs motkandidater avhöll sig från att direkt utmana eller kritisera honom, medan vissa oppositionspartier bojkottade hela valet på grund av avsaknaden av konkurrens. Det fanns ingen gräns mellan Alijevs kampanj och hans officiella verksamhet. Å andra sidan kan det konstateras att landets myndigheter villigt samarbetade med de internationella observatörerna och att dessa fick verka fritt, i synnerhet före valet. Valadministrationen hade också tillräckliga resurser för effektiva valförberedelser. På själva valdagen konstaterades det emellertid en hel del missbruk och brott mot grundläggande valpraxis. Observatörerna bevitnade bland annat att valurnor fylldes med extra röstsedlar. Nya azerbajdzjanska partiets president Ilham Alijev, som haft makten sedan år 2003, valdes för en ny sjuårsperiod med 86 % av de avgivna rösterna. Finlands delegations medlem Tom Packalén (sf) deltog i församlingens valövervakningsmission.

Församlingens delegation övervakade presidentvalen i Montenegro den 14 april 2018 i samråd med Odihr och Europaparlamentet. I övervakningsrapporten (dok. 14564) konstateras att valet förrättades i frihet och öppenhet under rådande genuin tävlingsanda trots att det regerande partiet åtnjöt en stark fördel. Valförrättningen ordnades tekniskt sett väl men under valkampanjen förekom missbruk av statliga resurser

samt försök att utöva påtryckning på väljarna. De framkomna problemen är desamma som påpekats under tidigare valövervakningar. Valövervakarna lyfte fram som särskilt beklagansvärt att det ledande partiets presidentkandidat inte deltog i de televiserade debatterna.

Turkiets president- och parlamentsval (dok. 14608) den 24 juni 2018 förrättades också i förtid och medan landet befann sig i nödläge, vilket begränsade en öppen dialog, pluralistiska tankegångar och politiskt olikttänkande. Valobservatorerna konstaterade att även om valen tekniskt sett var välordnade och många alternativ erbjöds, hade oppositionen inga faktiska möjligheter att framföra sitt budskap. Den höga valtröskeln på 10 % samt begränsningar gällande rösträtt och att ställa upp i val upplevdes också som problematiskt. De i sista stund gjorda ändringarna i vallagen stred mot internationella standarder. Venedigkommissionen ombads ge ett utlåtande om saken. Uppenbart valfusk kunde inte konstateras. Partiska media, missbruk av offentliga resurser samt den otydliga gränsen mellan det ledande partiet och staten konstaterades vara problematiska och begränsades inte till enbart valdagen. AKP:s och president Recep Ayyip Erdoğan's valseger bekräftade slutgiltigt 2017 års grundlagsreform som innebär att Turkiet blev en presidentstat.

Presidentvalet i Georgien den 28 oktober 2018 genomfördes för sista gången som ett direkt folkval eftersom Georgien till följd av 2017 års grundlagsreform har minskat presidentens maktbefogenheter till förmån för parlamentarismen. Landet har betraktats som en stabil demokrati inom sin geografiska region men presidentvalet ger anledning till oro. Odihrs rekommendationer beaktades inte då vallagen ändrades. Bland annat lagens oklarheter i fråga om den andra valomgången ledde till motstridiga tolkningar. Den djupa splittringen mellan olika delar av befolkningen, våldsamheterna och hatretoriken bådade inte gott för framtiden. Valresultatet visar också att landet fortfarande i stor utsträckning de facto styrs av förra statsministern och oligarken Bidzina Ivanishvili. I Georgien ordnas parlamentsval 2020.

Valresultatet blev klart efter den andra omgången. Det konkurrenspräglade valet genomfördes tekniskt sett korrekt och kandidaterna fick driva sina kampanjer fritt. Samtidigt konstaterades missbruk av administrativa resurser. Som exempel kan nämnas att höga tjänstemän som hörde till det ledande partiet (Georgiska drömmen) spelade en synlig roll i kampanjerna. Valdagen var lugn, men det förekom problem vid rösträkningen. Trots enskilda fall av våld genomfördes kampanjerna utan missöden, men retoriken var mycket negativ och närmast inriktad på att misskreditera motståndare. Medias rapportering följde samma mönster. Resultatet av den första omgången var mycket jämnt och röstningsaktiviteten var endast 46,83 %. I den andra valomgången som ordnades den 28 november 2018 segrade den oberoende kandidaten Salome Zurabishvili, som åtnjöt regeringspartiets stöd. Valet av datum för den andra omgången var omtvistat på grund av oklara bestämmelser om ordnande av en andra omgång. Tiden mellan valomgångarna var orolig och gatorna fylldes av demonstrationer. Myndigheterna ingrep inte i diskussioner som utmynnade i hatretorik eller våldsamheter.

I Armenien skedde stora omvälvningar under det gångna året. Det förtida parlamentsvalet den 9 december 2018 var statsminister Nikol Pasjinjans taktiska drag för att få ett starkt stöd av folket. Valet 2017 vanns av president Serzj Sargsians högerinriktade republikanparti (RPA). Presidentens makt kringskars genom 2015 års grundlagsreform och Sargsians plan gick ut på att behålla makten genom att bli statsminister då hans presidentmandat gick ut den 9 april 2018. Hans parti utsåg honom till statsminister den 17 april 2018. Detta betraktades som ett skamlöst maktövertagande och resulterade i omfattande protester under ledning av oppositionspolitikern Nikol Pasjinjan. Sargsian avgick slutligen den 23 april 2018. Pasjinjan förlorade statsministeromröstningen i parlamentet den 1 maj 2018, vilket ledde till omfattande protester som lamslog hela landet. Republikanerna var tvungna att ställa sig bakom Pasjinjan som valdes till statsminister den 9 maj 2018. Men eftersom Pasjinjans parti (Way Out Alliance -YELK) hade endast nio av landets 101 parlamentsplatser, ville han förstärka sitt eget mandat och avgick från statsministerposten den 16 oktober 2018. Det politiska block som Pasjinjan representerade vann det förtida parlamentsvalet med bred marginal (70,43 % av rösterna och 88 platser i parlamentet). Röstningsprocenten var 48,63 %. Trots den korta förberedelse tiden var valförrättningen välorganiserad och nästan samtliga observatörer gav den ett gott vitsord. Inget valfusk kunde konstateras. Konkurrensen var genuint fri och dialogen transparent.

Myndigheterna informerade öppet om olagliga förfaranden vilket bidrog till ett välordnat och hederligt val. Inga oklarheter förekom vid rösträkningen och tabelleringen. Också media bidrog till en positiv valkampanj genom att ordna debatter som inkluderade alla partier.

Statsministeriet Pasjinjan står nu inför utmaningen att hålla sina löften och samtidigt bevara det omfattande stödet från medborgarna. Pasjinjan har lovat att undvika radikala förändringar i landets utrikespolitik samt att värna de goda kontakterna till Moskva, trots att han samtidigt vill styra Armenien västerut genom ökat samarbete med USA och EU. Pasjinjan uppger att han inte heller vill lägga om politiken i förhållande till situationen i Nagorno-Karabach.

5.4 Följderna av kriget i Ukraina

Under verksamhetsåret har församlingen fortsatt att följa situationen i Ukraina. Till följd av annekteringen av Krim år 2014 och krigssituationen i östra Ukraina är över 4 miljoner människor i behov av humanitär hjälp. Särskilt bekymmersam är situationen i Luhansk och Donetsk. Rapporten *Humanitära konsekvenser av kriget i Ukraina* (dok. 14463) är en uppföljning av församlingens tidigare rekommendationer, som behandlar olika aspekter på den humanitära situationen i Ukraina (exempelvis interna flyktingar samt försvunna/fängslade personer).

I resolution 2198 (2018) uppmanas parterna att verkställa tidigare resolutioner i fråga om konflikten i Ukraina och bland annat Ryssland uppmanas att upphöra med militär aggression i Ukraina och återställa landets territoriella integritet. Samtliga parter i kriget uppmanas att frige och byta ut fångar och att i samarbete med Internationella Röda Korset hjälpa till med att söka efter kvarlevor av omkomna. Det föreslås att en gemensam arbetsgrupp inrättas för att söka efter försvunna personer. De ryska myndigheterna uppmanas att upphöra med allt ekonomiskt och militärt stöd till de olagliga arméerna i Donetsk och Luhansk och att erkänna pass och övriga dokument som utfärdats av dessa regioners myndigheter. Ryssland bör garantera mänskliga rättigheter och säkerhet för alla som bor i det annekterade Krim samt upphäva förbudet mot Krimtatarearnas parlament och inreseförbudet för dess ledare. Alla internationella organisationer måste fritt få besöka Krim. Ukrainska medborgare får inte påtvingas ryska pass och utbytet av Krims befolkning måste upphöra. Ukrainas myndigheter uppmanas att i överensstämmelse med internationell humanitär rätt och internationell straffrätt harmonisera strafflagen och straffprocesslagen. Dessutom bör Ukraina ratificera Romstadgan och bli medlem av Internationella brottmålsdomstolen så att den kan undersöka de kränkningar av mänskliga rättigheter som begåtts under kriget. Ukraina uppmanas också att frige ryska fångar och garantera resurser för att hjälpa interna flyktingar. I rekommendation 2119 (2018) får ministerkommittén beröm för sin verksamhet i syfte att underlätta de interna flyktingarnas situation i Ukraina.

Vid junisessionen fördes en brådskande diskussion med temat *Ukrainska medborgare som Ryska federationen tagit som politiska fångar* (dok. 14591). I rapporten fördöms annekteringen av Krim och församlingen uttrycker sin oro för den försämrade människorättssituationen i området. Särskilt bekymmersam är uppgiften att över 70 ukrainska medborgare fortfarande hålls fängslade i Krim eller Ryssland anklagade för politiskt motiverade eller föregivna brott. I synnerhet Oleg Sentsov, Volodymyr Balukh och Pavlo Hryb uppfyller församlingens kriterier när det gäller politiska fångar. Det har kommit till församlingens kännedom att de nämnda personerna hålls i undermåliga förhållanden och att de blir torterade och förnedrade. Oleg Sentsovs hungerstrejk har lett till allvarliga hälsoproblem. I resolution 2231 (2018) beklagar församlingen att Europarådets kommitté mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT) inte har fått besöka Krim för att övervaka efterlevnaden av människorättskonventionen. Ryssland uppmanas att underlätta CPT:s tillträde till området. Församlingen har för avsikt att fortsättningsvis följa upp situationen i Ukraina samt ta upp de nämnda fallen i Europadomstolen. Ryssland uppmanas att frige de politiska fångarna, respektera deras människovärde,

tillåta granskning av fängelser, upphöra med att tvinga områdets ukrainare att bli ryska medborgare samt sluta förfölja Krimtatarer.

6 Samarbete med länder i Medelhavsområdet

Demokratins tillstånd och utveckling i södra Medelhavsområdet och Mellanöstern har i många avseenden relevans för Europa. Israel har varit observatörsland i Europarådet sedan 1957. Marocko, Palestina och Jordanien har status som demokratipartner i församlingen. År 2019 behandlas politiska utskottets årliga utvärdering av Marockos och Jordaniens demokratipartnerskap. Utskottet undersöker möjligheterna att bevilja Tunisien partnerstatus. Församlingens politiska utskott följer dessutom intensivt utvecklingen i områdets övriga länder (Libyen och Algeriet).

Rapporten *Behandlingen av palestinska minderåriga i det israeliska rättssystemet* (dok. 14583) väckte livlig diskussion i utskottet. I rapporten konstateras det att FN:s, Internationella Röda Korsets (ICRC) och frivilligorganisationernas rapporter om behandlingen av palestinska barnfångar i israeliska fängelser skadar Israels rykte som ett demokratiskt land och försvårar fredsprocessen. I december 2017 fanns det 352 minderåriga palestinska fångar i israeliska fängelser. Också antalet administrativa anhållanden har ökat, inklusive anhållanden nattetid. I rapporten konstateras att minderåriga palestinier i stor utsträckning och systematiskt utsätts för dålig behandling, från det att de anhålls till dess att de döms. Rapporten granskar situationen och förfarandena samt framhåller vikten av att de internationella konventionernas och den israeliska lagstiftningens bestämmelser om barnets rättigheter iakttas. ICRC besöker fängelserna regelbundet och UNICEF har gett 38 rekommendationer om saken.

I resolution 2236 (2018) uppmanar församlingen de israeliska myndigheterna att samarbeta med UNICEF, ICRC och frivilligorganisationerna för att i samråd med Europarådets församling se över lagstiftningen och praxis om barnfångar. Både de israeliska och de palestinska myndigheterna bör i barns och ungas utbildning understryka vikten av ickevåldsmetoder vid lösning av tvister och konflikter. Israel bör upphöra med att på den annekterade Västbanken tillämpa krigslagen, enligt vilken den som fyllt 12 år kan dömas till fängelse, och i stället tillämpa den israeliska lag som innebär att åldersgränsen för fängelse är 14 år.

I rapporten *Läget i Libyen: framtidsutsikter och Europarådets roll* (dok. 14519) granskas de senaste årens utveckling. År 2011 demonstrerade libyerna för politiska rättigheter men myndigheterna svarade med repressiva åtgärder som ledde till att Gaddafis regim föll efter en nio månader lång konflikt. De internationella biståndsåtgärderna var otillräckliga i den humanitära kris som drabbade landet i ett politiskt övergångsskede. Libyen är idag en stat i sönderfall, utan fungerande demokratiska institutioner. Den människorättsliga och humanitära situationen har försämrats. Strider mellan lokala väpnade grupper och interna strider mellan islamister och jihadister försvårar en demokratisk utveckling. Antalet civila offer och flyktingar har ökat inom och utanför landet och risken för att terroristorganisationer sprider sig eskalerar. På grund av rådande kaos står landet på randen till konkurs. Av landets befolkning på över sex miljoner är 200 000 interna flyktingar. Uppskattningsvis 700 000 flyktingar finns i mottagningscenter eller är på väg till Europa via Libyen. Deltagandet i 2014 års parlamentsval var lågt (18 %). I december 2015 ingicks ett avtal mellan de politiska parterna men den interna maktkampen och konstitutionella oklarheten fortsätter. Det politiska kaos som råder i landet påverkar säkerheten och den ekonomiska utvecklingen i hela regionen och i synnerhet i de närmaste grannländerna (Tunisien och Egypten). Enligt FN:s särskilda sändebud har samtliga parter gjort sig skyldiga till brott. FN:s stöduppdrag i Libyen (UNSMIL) har huvudansvaret för utveckling av statsstrukturen. Europarådet kan delta genom att inom ramen för sitt granskingsprogram erbjuda experthjälp för utveckling av Libyens demokratiska institutioner och lagstiftning (grundlagen och vallagen).

I resolution 2215 (2018) konstaterar församlingen att en förutsättning för politisk stabilitet och för ordnande av parlaments- och presidentval är att Libyen får en stabil statsstruktur och en ny grundlag. Församlingen hänvisar till UNSMIL:s och andra rapporter om människohandel och erinrar om människorättskonventionens artikel 3, enligt vilken ingen får utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Församlingen stödjer FN:s flyktingkommissionärs (UNHCR) åtgärder för att skydda sårbara flyktingar och förstärka förutsättningarna för det sydliga gränsövergångsstället i Fezzan att stoppa olaglig invandring. Församlingen uppmanar EU och dess

medlemsstater att hjälpa Italien i strävandena att hantera de växande flyktingströmmarna från norra Afrika och i synnerhet Libyen. EU bör skjuta upp inrättandet av ett sjöräddningscenter och erbjuda Libyens gränsbevakning utbildning, utveckla gränsbevakningsväsendets övervakningskapacitet och kräva att de mänskliga rättigheterna respekteras. EU bör försöka hitta alternativ till de omänskliga förvaringscentren i Libyen. Församlingen ger Libyen erkänsla för dess åtgärder för att förhindra spridning av terrorism och erinrar om vikten av att i samband med åtgärder mot terrorism respektera den territoriella integriteten och suveräniteten. I rekommendation 2127 (2018) uppmanar församlingen medlemsländerna att stödja utvecklingen i länderna söder om Libyen. Ministerkommittén uppmanas att stödja FN:s Libyenuppdrag (UNSMIL), i synnerhet revideringen av Libyens grundlag och vallag samt valsystemet. Det är viktigt att fria medias verksamhetsförutsättningar tryggas.

Situationen för över en miljon flyktingar i Syriens grannländer Jordanien, Libanon, Turkiet och Irak granskas i rapporten *Flyktingarnas humanitära situation i Syriens grannländer* (dok. 14569). De nämnda ländernas förmåga att ta emot flyktingar är ytterst ansträngd. Därför uppmanas länderna i resolution 2224 (2018) att ratificera de internationella konventionerna om flyktingskap samt att uppdatera sin lagstiftning. Ny teknologi måste utnyttjas och nya förfaranden skapas för att effektivisera processerna och för att hjälpa framför allt sårbara flyktingar. Gränserna bör hållas öppna och man bör överväga möjligheten att vid den syriska gränsen inrätta mottagningscenter som erbjuder flyktingar tillfälligt skydd. Europarådets medlemsländer uppmanas att ekonomiskt stödja FN:s regionala handlingsprogram för flyktingar samt fördela ansvaret genom att ta emot flera flyktingar. Förhandlingar om ansvarsfördelningen bör föras också med länder utanför området. Genom stödet till Syriens grannländer ges flyktingarna bättre beredskap att återvända till sina hemländer efter att situationen lugnat ner sig.

FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET 1.1. – 15.6.2018

ORDFÖRANDE

Maria GUZENINA (sd)

VICE ORDFÖRANDE

Sirkka-Liisa ANTTILA (cent)

MEDLEMMAR

Anne KALMARI (cent)

Tom PACKALÉN (saf)

Jaana PELKONEN (samI)

ERSÄTTARE

Petri
HONKONEN (cent)

Susanna
HUOVINEN (sd)

Anne
LOUHELAINEN (blå)

Olli-Poika
PARVIAINEN (gröna)

Sinuhe
WALLINHEIMO (samI)

SEKRETARIATET

Gunilla CARLANDER, råd för internationella ärenden, delegationens sekreterare

Eeva LAHTI, delegationens biträdande sekreterare

Katja NOLVI, delegationens assistent

FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET 25.6. – 31.12.2018

ORDFÖRANDE

Maria GUZENINA (sd)

VICE ORDFÖRANDE

Sirkka-Liisa ANTTILA (cent)

MEDLEMMAR

Anne KALMARI (cent)

Tom PACKALÉN (saf)

Jaana PELKONEN (saml)

ERSÄTTARE

Petri
HONKONEN (cent)

Jutta
URPILAINEN (sd)

Anne
LOUHELAINEN (blå)

Olli-Poika
PARVIAINEN (gröna)

Sinuhe
WALLINHEIMO (saml)

SEKRETARIATET

Gunilla CARLANDER, råd för internationella ärenden, delegationens sekreterare

Eeva LAHTI/Maria FAGERHOLM, delegationens biträdande sekreterare

Katja NOLVI, delegationens assistent

FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET – REPRESENTATION I UTSKOTT OCH UNDERUTSKOTT 2018

STÄNDIGA UTSKOTTET <i>STANDING COMMITTEE</i>	Maria GUZENINA, medlem Sirikka-Liisa ANTTILA, ersättare
POLITISKA UTSKOTTET <i>COMMITTEE ON POLITICAL AFFAIRS AND DEMOCRACY</i>	Maria GUZENINA, medlem Anne KALMARI, ersättare till 25.6. Jutta UPRILAINEN, ersättare från 25.6.
Underutskottet för Mellanöstern <i>Sub-Committee on the Middle East</i>	Maria GUZENINA, medlem Jutta UPRILAINEN, medlem från 25.6.
Underutskottet för externa relationer <i>Sub-Committee on External Relations</i>	Maria GUZENINA, vice ordförande
Underutskottet för relationer med OECD och EBRD <i>Sub-Committee on relations with the OECD and the EBRD</i>	Anne KALMARI, medlem till 25.6.
UTSKOTTET FÖR JURIDISKA FRÅGOR OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER <i>COMMITTEE ON LEGAL AFFAIRS AND HUMAN RIGHTS</i>	Sirikka-Liisa ANTTILA, medlem Tom PACKALÉN, ersättare
Underutskottet för mänskliga rättigheter <i>Sub-Committee on Human Rights</i>	Sirikka-Liisa ANTTILA, medlem
Underutskottet för bekämpning av brottslighet och terrorism / <i>Sub-Committee on Crime Problems and Fight Against terrorism</i>	Tom PACKALÉN, medlem
Underutskottet för frågor om verkställande av Europadomstolens avgöranden / <i>Sub-Committee on the implementation of Strasbourg Court judgements</i>	Sirikka-Liisa ANTTILA, medlem
UTSKOTTET FÖR SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSFRÅGOR OCH HÅLLBAR UTVECKLING <i>COMMITTEE ON SOCIAL AFFAIRS, HEALTH AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT</i>	Anne KALMARI, medlem Anne LOUHELAINEN, ersättare
Underutskottet för den europeiska sociala stadgan <i>Sub-Committee on the European Social Charter</i>	-
Underutskottet för miljö och energi <i>Sub-Committee on Public Health and sustainable development</i>	Anne KALMARI, vice ordförande Anne LOUHELAINEN, ersättare
Underutskottet för barn <i>Sub-Committee on Children</i>	Anne LOUHELAINEN, medlem
Underutskottet för Europapriset <i>Sub-Committee on Europe Prize</i>	-

UTSKOTTET FÖR MIGRATION, FLYKTINGAR OCH FÖRDRIVNA PERSONER <i>COMMITTEE ON MIGRATION, REFUGEES AND DISPLACED PERSONS</i>	Tom PACKALÉN, medlem Susanna HUOVINEN, ersättare till 25.6. Jutta URPILAINEN, ersättare från 25.6.
Underutskottet för befolkningsfrågor <i>Sub-Committee on Population</i>	Susanna HUOVINEN, medlem till 25.6.
Underutskottet för integrationsfrågor <i>Sub-Committee on Integration</i>	Susanna HUOVINEN, medlem till 25.6.
Underutskottet för diasporas <i>Sub-Committee on Diasporas</i>	-
UTSKOTTET FÖR KULTUR, VETENSKAP, UTBILDNING OCH MEDIA <i>COMMITTEE ON CULTURE, SCIENCE, EDUCATION AND MEDIA</i>	Sinuhe WALLINHEIMO, medlem Petri HONKONEN, ersättare
Underutskottet för kulturell mångfald och kulturarv <i>Sub-Committee on Culture, Diversity and Heritage</i>	-
Underutskottet för medier och informationssamhället <i>Sub-Committee on Media and Information Society</i>	Petri HONKONEN, ordförande
Underutskottet för utbildning, ungdom och sport <i>Sub-Committee on Education, Youth and Sport</i>	Sinuhe WALLINHEIMO, medlem
UTSKOTTET FÖR JÄMSTÄLLDHET OCH ICKE-DISKRIMINERING <i>COMMITTEE ON EQUALITY AND NON-DISCRIMINATION</i>	Jaana PELKONEN, medlem Olli-Poika PARVIAINEN, ersättare
Underutskottet för minoriteters rättigheter <i>Sub-Committee on Rights of Minorities</i>	Olli-Poika PARVIAINEN, medlem
Underutskottet för multipel och intersektionell inkludering / <i>Sub-Committee on Multiple and Intersectional Inclusion</i>	Olli-Poika PARVIAINEN, vice ordförande
UTSKOTTET FÖR VAL AV DOMARE TILL EUROPADOMSTOLEN <i>COMMITTEE ON THE ELECTION OF JUDGES TO THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS</i>	-
UTSKOTTET FÖR PROCEDURFRÅGOR <i>COMMITTEE ON RULES OF PROCEDURE AND IMMUNITIES</i>	Susanna HUOVINEN, medlem till 25.6.
UTSKOTTET FÖR GRANSKNING AV MEDLEMSLÄNDERNAS UPPFYLLANDE AV SINA ÅTAGANDEN <i>COMMITTEE ON HONOURING OF OBLIGATIONS AND COMMITMENTS BY MEMBER STATES</i>	Maria GUZENINA (SOC), medlem Sirikka-Liisa ANTTILA (ALDE), medlem Tom PACKALÉN (EC), medlem

DOKUMENT GODKÄNDA AV EUROPARÅDETS PARLAMENTARISTKA FÖRSAMLING 2018

3.1 Resolutioner

En resolution avser dels ett beslut av församlingen i en fråga som församlingen är behörig att genomföra, dels en ståndpunkt som församlingen företräder och ensam är ansvarig för.

Resolution 2196 (2018) Främjande av regionala språk och minoritetsspråk i Europa (dok. 14466)

Resolution 2197 (2018) En modell för basinkomst (dok. 14462)

Resolution 2198 (2018) Humanitära konsekvenser av kriget i Ukraina (dok. 14463)

Resolution 2199 (2018) Arbetet för en modern idrottsförvaltning (dok. 14464)

Resolution 2200 (2018) God förvaltning inom fotbollen (dok. 14452)

Resolution 2201 (2018) Uppföljning av Bosniens och Hercegovinas medlemsförpliktelser och -åtaganden (dok. 14465)

Resolution 2202 (2018) Europarådets roll i Israels och Palestinas fredsprocess (dok. 14484)

Resolution 2203 (2018) Församlingens uppföljning av medlemsåtagandena (januari-december 2017) och delrapporterna om Estland, Grekland, Irland och Ungern (dok. 14450)

Resolution 2204 (2018) Skyddande av barn mot väpnade konflikter (dok. 14461)

Resolution 2205 (2018) Utmanande av Andorras delegations fullmakter (dok. 14475)

Resolution 2206 (2018) Internationella organs och deras anställdas rättsliga immunitet (dok. 14443)

Resolution 2207 (2018) Jämställdhet mellan könen och underhållsbidrag för barn (dok. 14499)

Resolution 2208 (2018) Revision av församlingens förhållningsregler: budgetkrisens inverkan på arbetsspråken (dok. 14511)

Resolution 2209 (2018) Nödläge/undantagstillstånd: Proportionalitetsfrågor i anslutning till artikel 15 i Europakonventionen om mänskliga rättigheter (dok. 14506)

Resolution 2210 (2018) Klimatförändringen och implementeringen av Parisavtalet (dok. 14521)

Resolution 2211 (2018) Finansieringen av terroristgruppen Daesh: fakta som framkommit (dok. 14510)

Resolution 2212 (2018) Skydd av redaktionell integritet (dok. 14526)

Resolution 2213 (2018) Journalisternas status i Europa (dok. 14505)

Resolution 2214 (2018) Interna flyktingars humanitära behov i Europa (dok. 14527)

Resolution 2215 (2018) Läget i Libyen: framtidsutsikter och Europarådets roll (dok. 14519)

Resolution 2216 (2018) Det oberoende utredningsorganets granskning av korruptionsanklagelserna i församlingen (dok. 14540)

Resolution 2217 (2018) De rättsliga utmaningar som hybridkrig innebär för människorättsrelaterade förpliktelser (dok. 14253)

Resolution 2218 (2018) Bekämpning av organiserad brottslighet genom att möjliggöra konfiskering av olagliga tillgångar (dok. 14516)

Resolution 2219 (2018) Läkeemedelsresistent tuberkulos i Europa (dok. 14525)

Resolution 2220 (2018) Integrering, stödjande och skyddande av migrantbarn med hjälp av obligatorisk undervisning (dok. 14524)

Resolution 2221 (2018) Antiterroristisk retorik (dok. 14531)

Resolution 2222 (2018) Främjande av diversitet och jämlikhet i politiken (dok. 14556)

Resolution 2223 (2018) Fångar med svåra funktionshinder (dok. 14557)

Resolution 2224 (2018) Flyktingarnas humanitära situation i Syriens grannländer (dok. 14569)

Resolution 2225 (2018) Skyddande av människorättsförsvarare i Europarådets medlemsländer (dok. 14567)

Resolution 2226 (2018) Nya restriktioner gällande frivilligorganisationers verksamhet i medlemsländer (dok. 14570)

Resolution 2227 (2018) Behandling av asylsökningar utanför Europa och inrättande av trygga flyktingcenter utomlands (dok. 14571)

Resolution 2228 (2018) Människorättsliga synpunkter på EU:s asylpolitik (dok. 14575)

Resolution 2229 (2018) Europarådets medlemmars internationella förpliktelser att skydda människoliv till havs (dok. 14586)

Resolution 2230 (2018) Förföljelse av HBTQI-personer i Tjetjenska republiken (Ryska federationen) (dok. 14572)

Resolution 2231 (2018) Ukrainska medborgare som Ryska federationen tagit som politiska fångar (dok. 14591)

Resolution 2232 (2018) Skapande av balans mellan barnets bästa och familjesammanhållningen (dok. 14568)

Resolution 2233 (2018) Tvångsäktenskap i Europa (dok. 14574)

Resolution 2234 (2018) Avsiktlig förstöring och olaglig handel med kulturarv (dok. 14566)

Resolution 2235 (2018) Stödjande av kvinnor i näringslivet (dok. 14573)

Resolution 2236 (2018) Behandlingen av palestinska minderåriga i det israeliska rättssystemet (dok. 14583)

Resolution 2237 (2018) Reglering av främmande finansiering av islam i Europa i syfte att förhindra radikaliserings och islamofobi (dok. 14617)

Resolution 2238 (2018) Radikalisering av migranter och diasporagemenskaper i Europa (dok. 14625)

Resolution 2239 (2018) Privatliv och familjeliv: jämställdhet oberoende av sexuell inriktning (dok. 14620)

Resolution 2240 (2018) Europarådets och Förenta nationernas människorättsobservatörers tillträde till medlemsländerna, inklusive s.k. gråzoner (dok. 14619)

- Resolution 2241 (2018) Kärnsäkerhet i Europa (dok.14622)
- Resolution 2242 (2018) Parlamentens roll i lyckade decentraliseringsprojekt (dok.14623)
- Resolution 2243 (2018) Återförening av familjer i Europarådets medlemsländer (dok.14626)
- Resolution 2244 (2018) Migrationen ur ett genusperspektiv: stödjande av kvinnor som en nyckelfaktor för integration (dok.14606)
- Resolution 2245 (2018) Överenskommelser i straffrättsliga processer: behovet att skapa minimistandarder för "trial waiver"-system (dok.14618)
- Resolution 2246 (2018) Det polska flygplanet TU-154M som störtade på Ryska federationens territorium (dok. 14607)
- Resolution 2247 (2018) Skyddande och främjande av teckenspråk i Europa (dok. 14660)
- Resolution 2248 (2018) Val av domare till Europadomstolen för mänskliga rättigheter (dok.14662)
- Resolution 2249 (2018) Bestämmelser om palliativ vård i Europa (dok.14657)
- Resolution 2250 (2018) Uppmuntrande av internationella studerandes rörlighet i Europa (dok.14509)

3.2 Rekommendationer

Med rekommendation avses ett förslag som församlingen lägger fram inför ministerkommittén och vars genomförande inte hör till församlingen utan till regeringarna.

- Rekommendation 2118 (2018) Främjande av regionala språk och minoritetsspråk i Europa (dok. 14466)
- Rekommendation 2119 (2018) Humanitära konsekvenser av kriget i Ukraina (dok. 14463)
- Rekommendation 2120 (2018) Arbetet för en modern idrottsförvaltning (dok. 14464)
- Rekommendation 2121 (2018) Förslag till konvention om juristyrket (dok. 14453)
- Rekommendation 2122 (2018) Internationella organs och deras anställdas rättsliga immunitet (dok. 14443)
- Rekommendation 2123 (2018) Effektivisering av internationella handelsregler gällande material som kan användas för tortyr och verkställighet av dödsstraff (dok. 14454)
- Rekommendation 2124 (2018) Revision av församlingens förhållningsregler: budgetkrisens inverkan på arbetspråken (dok. 14511)
- Rekommendation 2125 (2018) Nödläge/undantagstillstånd: Proportionalitetsfrågor i anslutning till artikel 15 i Europakonventionen om mänskliga rättigheter (dok. 14506)
- Rekommendation 2126 (2018) Interna flyktingars humanitära behov i Europa (dok. 14527)
- Rekommendation 2127 (2018) Läget i Libyen: framtidsutsikter och Europarådets roll (dok.14519)
- Rekommendation 2128 (2018) Det oberoende utredningsorganets granskning av korruptionsanklagelserna i församlingen (dok. 14540)
- Rekommendation 2129 (2018) Köpenhamn-deklarationen; utvärdering och follow-up (dok. 14539)
- Rekommendation 2130 (2018) De rättsliga utmaningar som hybridkrig innebär för människorättsrelaterade förpliktelser (dok. 14253)

Rekommendation 2131 (2018) Antiterroristisk retorik (dok. 14531)

Rekommendation 2132 (2018) Fångar med svåra funktionshinder (dok. 14557)

Rekommendation 2133 (2018) Skyddande av människorättsförsvarare i Europarådets medlemsländer (dok. 14567)

Rekommendation 2134 (2018) Nya restriktioner gällande frivilligorganisationers verksamhet i medlemsländer (dok. 14570)

Rekommendation 2135 (2018) Behandling av asylansökningar utanför Europa och inrättande av trygga flyktingcenter utomlands (dok. 14571)

Rekommendation 2136 (2018) Människorättsliga synpunkter på EU:s asylpolitik (dok. 14575)

Rekommendation 2137 (2018) Europarådets medlemmars internationella förpliktelser att skydda människoliv till havs (dok. 14586)

Rekommendation 2138 (2018) Förföljelse av HBTQI-personer i Tjetjenska republiken (Ryska federationen) (dok. 14572)

Rekommendation 2139 (2018) Avsiktlig förstöring och olaglig handel med kulturarv (dok. 14566)

Rekommendation 2140 (2018) Europarådets och Förenta nationernas människorättsobservatörers tillträde till medlemsländerna, inklusive s.k. gråzoner (dok. 14619)

Rekommendation 2141 (2018) Återförening av familjer i Europarådets medlemsländer (dok. 14626)

Rekommendation 2142 (2018) Överenskommelser i straffrättsliga processer: behovet att skapa minimistandarder för "trial waiver"-system (dok. 14618)

Rekommendation 2143 (2018) Skyddande och främjande av teckenspråk i Europa (dok. 14660)

EUROPARÅDETS PARLAMENTARISKA FÖRSAMLINGS GÄSTTALARE 2018

Statliga gäster

HKH Kronprinsessan Mary av Danmark	23.1.2018
Anders SAMUELSEN, Danmarks utrikesminister*	23.1.2018
Serzh SARGSYAN, Armeniens president	24.1.2018
Lars Løkke RASMUSSEN, Danmarks premiärminister	24.1.2018
Alexander Van der BELLEN, Österrikes president	25.1.2018
Nikola DIMITROV, Makedoniens utrikesminister	24.4.2018
Anders SAMUELSEN, Danmarks utrikesminister *	25.4.2018
Marija PEJČINOVIĆ BURIĆ, Kroatiens utrikesminister*	25.6.2018
Andrej PLENKOVIĆ, Kroatiens premiärminister	26.6.2018
Peter PELLEGRINI, Slovakiens premiärminister	27.6.2018
Jean ASSELBORN, Luxemburgs utrikes- och Europaminister	28.6.2018
Khemaies JHINAQUI, Tunisiens utrikesminister	9.10.2018
Marija PEJČINOVIĆ BURIĆ, Kroatiens utrikesminister*	10.10.2018

Övriga

Nils MUIŽNIEKS, Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter	25.1.2018
Guido RAIMONDI, Europeiska människorättsdomstolens ordförande	16.3.2018
Cecilia JIMENEZ-DAMARY, FN:s specialrapportör för internflyktingar	25.4.2018
Anna RURKA, Ordförande för INGO-konferensen	23.11.2018

* I egenskap av ordförande för Europarådets ministerkommitté

EUROPARÅDETS MEDLEMSSTATER

Stiftande medlemmar (1949)

	Belgien	26.11.1991	Polen
	Danmark	7.5.1992	Bulgarien
	Frankrike	14.5.1993	Estland
	Irland	14.5.1993	Litauen
	Italien	14.5.1993	Slovenien
	Norge	30.6.1993	Tjeckien
	Luxemburg	30.6.1993	Slovakien
	Nederländerna	7.10.1993	Rumänien
	Sverige	10.11.1994	Andorra
	Storbritannien	10.2.1995	Lettland
		13.7.1995	Albanien
9.8.1949	Grekland	13.7.1995	Moldavien
7.3.1950	Island	9.11.1995	Ukraina
13.4.1950	Turkiet	9.11.1995	Makedonien
13.7.1950	Tyskland	28.2.1996	Ryssland
16.4.1956	Österrike	6.11.1996	Kroatien
24.5.1961	Cypern	27.4.1999	Georgien
6.5.1963	Schweiz	25.1.2001	Armenien
29.4.1965	Malta	25.1.2001	Azerbajdzjan
22.9.1976	Portugal	24.4.2002	Bosnien och Hercegovina
24.11.1977	Spanien	3.4.2003	Serbien
23.11.1978	Liechtenstein	6.10.2004	Monaco
16.11.1988	San Marino	6.6.2006	Serbien
5.5.1989	Finland	11.5.2007	Montenegro
6.11.1990	Ungern		

OBSERVATÖRER VID EUROPARÅDETS MINISTERKOMMITTÉ

7.3.1970	Heliga stolen
10.1.1996	USA
29.5.1996	Kanada
20.11.1996	Japan
1.12.1999	Mexiko

OBSERVATÖRER VID EUROPARÅDETS PARLAMENTARISKA FÖRSAMLING

2.12.1957	Israel
28.5.1997	Kanada
4.11.1999	Mexiko

Finlands delegation i Europarådet
FIN-00102 Riksdagen
tel. +358 9 4321
www.riksdagen.fi
fornamn.efternamn@riksdagen.fi

Europarådets parlamentariska församling
Parliamentary Assembly of the Council of Europe
F-67075 Strasbourg, France
assembly.coe.int
www.coe.int